

Naslagwerk Gemeentelijke Opvang Oekraïners (GOO)

Datum: Januari 2026

Versie: 8.3

Inhoud

A Algemeen 4

- 1 Doel naslagwerk 4
- 2 Duur van het verblijf op grond van de rtb 4
- 3 Doelgroep voor verblijf op grond van de rtb 4
- 4 Registratie en inschrijving brp 5
- 5 Verstrekkingen aan doelgroep GOO 6
- 6 Terugkeer van ontheemden uit oekraïne 8
- 7 Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) uit oekraïne 9
- 8 Organisatie en structuur bij inzet GOO 11
- 9 Advies omgevingsplan en omgevingsvergunning 12
- 10 Financiering voor gemeenten 12

B Uitvoering 13

- Medewerkers in een GOO 13
1. Voorzieningen in een GOO 14
 2. Vrijwilligers in een GOO 15
 3. Activiteiten 16
 4. Veiligheid en leefbaarheid 16
 5. Incidenten 19
 6. Ontzeggen toegang tot GOO-locatie van bezoekers 20
 7. Schade afwikkeling en verzekering 20
 8. Nazorg 20
 9. Hulp bij overlijdensgevallen 20

C Gezondheidszorg 21

- 1 Medische zorg 21
- 2 Technische hygiënezorg 22

D Onderwijs 23

- 1 Primair en voortgezet onderwijs 23
- 2 Voorschoolse educatie 24
- 3 Volwassenenonderwijs 24

E Toegang tot de arbeidsmarkt 25

F Communicatie 26

- 1 Communicatie over GOO 26

Bijlagen

Bijlage bij deel A	28
Bijlage I GOO in strijd met omgevingsplan	28
Bijlage II brandveilig gebruik: gedogen en afstemming met veiligheidsregio en brandweer	28
Bijlage III contact paspoortkantoor Keulen/ ambassade Den Haag	29
Bijlage bij deel B	30
Bijlage I signalen van mensenhandel en arbeidsuitbuiting	30
Bijlage II dagbesteding in de GOO	31
Bijlage III aandachtspunten kindvriendelijke en veilige opvang ontheemden	33
Bijlage IV meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en werkwijze veilig thuis	34
Bijlage V opvang van gezelschapdieren	37
Bijlage VI doorverwijzing en advies bij seksueel geweld	38
Bijlage bij deel C	39
Bijlage I gezondheidszorg in de GOO	39
Bijlage II organiseren geneeskundige hulp bij ingebruikname van een GOO	42
Bijlage III overzicht t.B.V. De medewerkers op de GOO	44
Bijlage IV informatie voor zorgverleners over bewoners in de GOO	45
Bijlage V publieke gezondheidszorg	46
Bijlage bij deel F	47
Bijlage I communicatie	47
Bijlage II algemene checklist communicatie	50

A. Algemeen

1. Doel naslagwerk

Dit naslagwerk voor de gemeentelijke opvang Oekraïense Ontheemden (naslagwerk GOO) vervangt de handreiking GOO. Het doel van dit naslagwerk is om gemeenten een instrument te geven om snel aan actuele informatie over de opvang van Oekraïense Ontheemden te vinden. In deel A van dit naslagwerk wordt zoveel mogelijk verwezen naar links waarop actuele Rijksinformatie over het betreffende thema te vinden is.

Dit naslagwerk GOO geeft informatie over:

- verwijzingen naar relevante actuele wet- en regelgeving;
- het organiseren van overige dienstverlening onder verantwoordelijkheid van de gemeente, bijv. op het gebied van werk, onderwijs en zorg;
- het opzetten en beheren van de gemeentelijke locaties.

Dit naslagwerk geldt voor alle ontheemden uit Oekraïne die voldoen aan de voorwaarden voor tijdelijke bescherming en die in de gemeentelijke opvang verblijven. Daarnaast geeft het praktische informatie voor het opzetten en beheren van de Gemeentelijke Opvang Oekraïense Ontheemden (GOO). Onder GOO wordt verstaan: een gemeentelijke opvangvoorziening; door of vanwege het college van burgemeester en wethouders aangeboden of beschikbaar gestelde opvangvoorziening voor ontheemden. Naast dit naslagwerk is er voor de burgers die overwegen om een ontheemde uit Oekraïne tijdelijk in huis op te nemen of dit reeds doen een [Handreiking Particuliere Opvang Oekraïense Ontheemden \(Handreiking POO\) beschikbaar](#). Een GOO-locatie definiëren wij als: de gemeentelijke opvangvoorziening door of vanwege het college van burgemeester en wethouders aangeboden of beschikbaar gestelde opvangvoorziening voor ontheemden

Taak van de burgemeesters

In de beginfase (vanaf 1 april 2022 tot de invoering van de Tijdelijke Wet opvang ontheemden Oekraïne) waren de burgemeesters verantwoordelijk voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne. Dat doen zij op basis van het staatsnoodrecht. Het staatsnoodrecht kan slechts tijdelijk worden toegepast. De Tijdelijke Wet opvang ontheemden Oekraïne volgde het staatsnoodrecht op, en zorgde ervoor dat gemeenten langer, maar wel tijdelijk, in die opvang voorzagen. In de Regeling [Nota Inzet staatsnoodrecht ter opvang van ontheemden uit Oekraïne](#) en [Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne](#) staat nadere regelgeving over de invulling van deze taken. In de nieuwe tijdelijke wet Opvang Ontheemde Oekraïne draagt het college van burgemeester en wethouders zorg voor de opvang van ontheemden. In de Regeling opvang ontheemden Oekraïne ([RooO](#)) staan de regels over de wijze waarop deze taak moet worden uitgevoerd.

2. Duur van het verblijf op grond van de RTB

De Europese Commissie heeft op 14 oktober 2022 bekend gemaakt de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) met een jaar in ongewijzigde vorm te verlengen tot 4 maart [2027](#). Ontheemden uit Oekraïne hebben voor de duur van de RTB in Nederland recht hebben op opvang en medische zorg maar ook onderwijs voor minderjarige kinderen en de mogelijkheid om te werken.

Raadpleeg de website van de Rijksoverheid [opvang vluchtelingen uit Oekraïne](#) voor actuele informatie.

3. Doelgroep voor verblijf op grond van de RTB

Om in Nederland in aanmerking te komen voor voorzieningen, moet een ontheemde uit Oekraïne zich bij een gemeente laten registreren in de Basisregistratie Personen (BRP). Na registratie heeft een ontheemde in Nederland recht op opvang, levensonderhoud, medische zorg en onderwijs. Na inschrijving in de BRP is het verplicht dat de ontheemde een afspraak maakt met de IND voor het afhalen van een verblijfsbewijs binnen 4 weken. Bij het ophalen van het bewijs van tijdelijke bescherming (sticker of O-document) beoordeelt de IND of de ontheemde uit Oekraïne aan de voorwaarden om onder de RTB te vallen voldoet. Het aanmeldproces staat toegelicht in de [handreiking](#), de set [veelgestelde vragen](#) en een visuele weergave is te vinden in de [infographic](#).

Indien een ontheemde niet voldoet aan de voorwaarden voor een gemeente om iemand in te schrijven in de BRP op basis van de RTB, dan dient de gemeente contact met de IND op te nemen t.b.v. een triage. (Input VWN)

De Richtlijn Tijdelijke Bescherming is geactiveerd voor personen die uit Oekraïne zijn gevlucht. Informatie over welke vluchtelingen uit Oekraïne (geen) recht hebben op opvang is na te lezen op: [Aankomst, registratie en verblijf van vluchtelingen uit Oekraïne | Opvang vluchtelingen uit Oekraïne | Rijksoverheid.nl](#) onder het kopje "Opvang aanvragen bij aankomst in Nederland", de [Richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïne | IND](#) en de verzamelbrieven opvang Oekraïne.¹

¹ Kamerbrief over aanpak opvang ontheemden uit Oekraïne | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl, Kamerbrief over aanpassing doelgroep beschermingsrichtlijn | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl; Verzamelbrief opvang Oekraïne | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl en Nota Uitvoering van RTB in Nederland | Rapport | Rijksoverheid.nl

4. Registratie en inschrijving BRP

Actuele informatie over de wijze van registratie van ontheemden uit Oekraïne in de BRP en veel gestelde vragen hierover is na te lezen op de volgende websites: [Inschrijven Oekraïners in de BRP | Basisregistratie Personen \(BRP\) | Rijksdienst voor Identiteitsgegevens \(rivg.nl\)](#)

Een ontheemde uit Oekraïne moet zich in eerste instantie melden bij een gemeente. De gemeente waar de ontheemde zich meldt is verantwoordelijk voor het organiseren van opvang. Indien er geen plek is binnen de gemeente, kan er contact opgenomen worden met het Regionaal Coördinatiecentrum Vluchtelingen Spreiding (RCVS). Mochten er geen opvangplekken in de regio beschikbaar zijn dan dient het RCVS via een geautomatiseerde aanvraag een verzoek in te dienen bij het Knooppunt Coördinatie Informatie Oekraïne (KCIO)/ Landelijk Centrum Vluchtelingen Spreiding (LCVS). Indien ook landelijk op dat moment geen plek kan worden gevonden, draagt de gemeente zorg voor tijdelijke opvang, bijvoorbeeld in de vorm van crisishulpopvang of een hotelovernachting totdat een plek in een reguliere opvang is gevonden.

Voor behoud van opvang en leefgeld in het kader van de RTB dient een ontheemde zich na zijn of haar inschrijving in de BRP binnen vier weken te melden bij de IND voor het afhalen van een verblijfsbewijs in de vorm van een sticker of O-document. De gemeente dient de ontheemde bij registratie in de BRP in begrijpelijke taal te informeren over deze termijn en de consequenties van (het niet verschijnen op) de afspraak bij de IND. Voor meer informatie over de aanmeldprocedure, raadpleeg de [link](#). De ontheemde is verantwoordelijk voor het doorlopen van het gehele aanmeldproces. De gemeente kan deze afspraak voor de ontheemde maken aan de hand van het BSN, of de ontheemde informeren over hoe de afspraak gemaakt kan worden. De IND controleert tijdens de afspraak of de ontheemde aan de voorwaarden voor tijdelijke bescherming voldoet. In het geval dat de ontheemde aan de voorwaarden van de RTB voldoet, ontvangt hij een verblijfsbewijs RTB (sticker of O-document). Nadat een sticker of O-document is opgehaald bij de IND continueert de ontheemde het rechtmatig verblijf en kan hij of zij aanspraak blijven maken op leefgeld en toegang krijgen tot de andere voorzieningen (zoals werk) die worden geboden onder de RTB. Indien de ontheemde niet binnen de gestelde termijn van vier weken op afspraak bij de IND stickerlocatie is verschenen, zal de IND een voornemen tot buiten-behandelingstelling van het verzoek om tijdelijke bescherming en de asielaanvraag versturen. De persoon heeft vervolgens vier weken de tijd om alsnog op de afspraak bij de IND te verschijnen. Doet hij dit niet, dan neemt de IND een beschikking tot buitenbehandelingstelling van het verzoek om tijdelijke bescherming en de asielaanvraag. Ook neemt de IND een terugkeerbesluit. Per datum beschikking zal de titelcode omklappen van 46 naar 98. Gedurende de 28 dagen vertrektermijn heeft de persoon nog recht op opvang en voorzieningen zoals geregeld in de RooO. Na deze 28 dagen

dient de gemeente de opvang te beëindigen en de andere voorzieningen stop te zetten.

Categorieën ontheemden bij inschrijven BRP

De groep ontheemden uit Oekraïne kan worden onderverdeeld in zes categorieën²:

Categorieën die ingeschreven kan worden in de BRP met titelcode 46:

1. Gedocumenteerde Oekraïners waarvan de identiteit kan worden vastgesteld;
2. Beperkte en niet-gedocumenteerde Oekraïners;
3. Gedocumenteerde derdelanders met een permanente verblijfsvergunning in Oekraïne, gezinsleden van Oekraïners met een permanente verblijfsvergunning of derdelanders met (inter)nationale bescherming;

Categorieën die niet ingeschreven kan worden in de BRP:

4. Gedocumenteerde derdelanders en hun gezinsleden met een tijdelijke verblijfsvergunning in Oekraïne;
5. Personen die naast de Oekraïense nationaliteit tevens de nationaliteit van een Europese lidstaat hebben;
6. Derdelanders waarvan identiteit, nationaliteit of rechtmatig verblijf niet kan worden vastgesteld.

Categorie 1 kan worden ingeschreven in de BRP op basis van de beschikbare documenten.

Voor beperkt/niet gedocumenteerde Oekraïners (categorie 2) geldt dat zij moeten kunnen aantonen dat zij de Oekraïense nationaliteit bezitten tenzij wordt vastgesteld door het Oekraïense paspoortkantoor in Keulen of de Oekraïense ambassade in Den Haag (zie bijlage A III) dat zij niet de Oekraïense nationaliteit bezitten, of door de IND dat zij definitief niet onder de richtlijn vallen.

Gedocumenteerde derdelanders met een permanente verblijfsvergunning in Oekraïne, gezinsleden van Oekraïners met een permanente verblijfsvergunning of derdelanders met (inter)nationale bescherming (categorie 3) kunnen worden ingeschreven in de BRP.

Gedocumenteerde derdelanders met een tijdelijke verblijfs-vergunning³ in Oekraïne (categorie 4) – niet zijnde derdelanders die op basis van familieleden onder de RTB vallen of een tijdelijke vergunning internationale of nationale bescherming (dit zijn asielvergunningen)⁴ – die op 18 juli

² Voor een toelichting op de vijf categorieën van de onderstaande processen verwijs ik u naar de link www.rvlg.nl/brp/inschrijven-Oekraïners-in-de-brp/inschrijving-van-personen-uit-Oekraïne-in-de-brp

³ Voorbeelden van tijdelijke verblijfsvergunningen zijn terug te vinden in DISCS. Dit zijn onder andere visa en vergunningen ten behoeve van studie of arbeid (creditcard formaat).

⁴ Vergunningen voor internationale of nationale bescherming zijn ook tijdelijke vergunningen. Die hebben een herkenbaar format en zijn terug te vinden in DISCS.

2022 nog niet waren ingeschreven in de BRP, zijn per 19 juli 2022 uitgesloten van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming en hebben daarmee niet langer recht op opvang en voorzieningen in Nederland. Zij kunnen niet meer worden ingeschreven in de BRP.

Personen die naast de Oekraïense nationaliteit tevens de nationaliteit van een Europese lidstaat hebben dienen niet ingeschreven te worden in de BRP met titelcode 46. Zij voldoen namelijk niet aan de voorwaarden van de RTB en hebben geen recht op opvang en voorzieningen onder de RTB. Wel is het mogelijk dat zij op basis van de Europese nationaliteit in Nederland kunnen verblijven en/of ingeschreven kunnen worden in de BRP. Hiervoor gelden de bestaande regels.

Bij de IND is er een triageproces ingericht om in verschillende situaties voor de ontheemde middels een versnelde procedure vast te stellen of aan de voorwaarden van de RTB wordt voldaan. Er gelden verschillende voorwaarden voor het uitvoeren van een triage voor derdelanders enerzijds en Oekraïners anderzijds.

Bij ontheemden ten aanzien van wie de identiteit en/of nationaliteit en bij derdelanders het permanent verblijfsrecht in Oekraïne niet kan worden vastgesteld, kan er geen inschrijving plaatvinden in de BRP en kan de ontheemde geen aangifte doen van verblijf en adres. Als de ontheemde aangeeft dat hij de asielprocedure wenst te doorlopen, dan kan de gemeente hem verwijzen naar het aanmeldcentrum in Ter Apel.

Derdelanders

Als de gemeente twijfelt of de derdelander aanspraak kan maken op de RTB, dan kan de gemeente de IND vragen om middels een triage aanvullend onderzoek te doen om advies te geven over de BRP inschrijving. Wanneer evident is dat de derdelander niet aan de voorwaarden van de RTB voldoet kan er eveneens geen aangifte gedaan worden van verblijf en adres. In dit geval geldt ook dat wanneer de ontheemde aangeeft dat hij de asielprocedure wenst te doorlopen, verwezen kan worden naar het aanmeldcentrum in Ter Apel.

Oekraïners

Voor Oekraïners geldt dat er een triage kan worden aangevraagd wanneer evident is dat niet aan de voorwaarden van de RTB wordt voldaan. Bij twijfelgevallen dient de Oekraïner te worden ingeschreven in de BRP en dient hij/zij binnen 4 weken een afspraak te hebben bij de IND inhoudelijke toetsing.

Triage proces

Er gelden verschillende voorwaarden voor het uitvoeren van een triage voor derdelanders enerzijds en Oekraïners anderzijds. In welke gevallen en op welke wijze een triage kan

worden aangevraagd staat in de [“Instructie triageproces”](#). Het triagegesprek wordt (zsm) uitgevoerd op afspraak. Gedurende deze triage heeft de ontheemde recht op opvang. Deze afspraak kan gemaakt worden via de mailbox: triageOekraïne@ind.nl.

Indien de IND een positief oordeel geeft na het triageonderzoek, dan kan de ontheemde worden ingeschreven in de BRP. Indien de IND een negatief oordeel afgeeft op basis van dit aanvullend onderzoek, wordt een weigeringsbesluit afgegeven door de IND en zal de vreemdeling moeten vertrekken uit de GOO. De verstrekkingen op grond van de RooO worden stopgezet. De vreemdeling valt immers niet onder de RTB. De vreemdeling kan met hulp van DT&V terugkeren naar land van herkomst. Indien de vreemdeling een asielverzoek wil indienen in Ter Apel, dan wordt dit verzoek via de operationeel leider van de veiligheidsregio aangekondigd aan de IND-contactpersoon. Vervoer naar Ter Apel wordt gerealiseerd via de reguliere werkwijze: de vreemdeling kan zich melden bij de politie voor een treinticket.

Hoe te handelen bij melding van Oekraïense ontheemde na eerder RNI-registratie

Indien zich de situatie voordoet dat een Oekraïense burger met een Registratie Niet-Ingezetenen (RNI-registratie) (bijvoorbeeld een voormalige arbeidsmigrant) zich bij een gemeente meldt en voor het eerst in ons land een beroep doet op de RTB, dan kan deze ontheemde zich in elke willekeurige gemeente in Nederland melden. Het betreft in dit geval namelijk een eerste verzoek van een Oekraïense ontheemde op de RTB. De ontheemde die enkel in de RNI als niet-ingezetene staat ingeschreven kan geen sticker bij de IND ophalen. Deze ontheemde moet zich eerst laten inschrijven bij zijn verblijfsgemeente als ingezetene in de BRP met titelcode 46. Vervolgens dient hij/zij ook het gehele aanmeldproces te doorlopen.

5. Verstrekkingen aan doelgroep

Regelgeving over de hoogte van het leefgeld is te vinden in de [RooO](#) en [op de website van Rijksoverheid](#).

Hoogte van het leefgeld

Bewoners van de GOO ontvangen leefgeld om in hun levensonderhoud te voorzien. Dit leefgeld is gelijk aan het leefgeld voor asielzoekers en vergunninghouders in de COA-opvang. Het is opgedeeld in twee componenten (eetgeld en kleeftgeld) en wordt maandelijks uitgekeerd. Indien de ontheemde niet zelf kan koken en de opvangvoorziening in maaltijden voorziet, wordt enkel het kleeftgeld uitgekeerd.

Voor personen die in de particuliere opvang Oekraïners (POO) verblijven, is daarnaast ook een wooncomponent beschikbaar. Informatie hierover is voor gemeenten te vinden in de [RooO](#) en [op de website van Rijksoverheid](#). Voor particulieren die thuis

⁵ Op 17 januari 2024 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State besloten dat de tijdelijke bescherming voor deze groep van rechtswege eindigt per 4 maart 2024.

onthemden uit Oekraïne opvangen is dit op een begrijpelijke manier uitgelegd in de [Handreiking POO](#).

Uitkering van het leefgeld

Gemeenten keren het leefgeld op de eerste van elke kalendermaand uit. Of een naar rato berekend bedrag indien de ontheemde zich na deze dag meldt voor opvang en leefgeld. Gemeenten hebben een keuze in de wijze waarop zij het leefgeld uitkeren: dit kan via uitkering op een bankrekening, op 'money cards' (prepaid pinpassen) of contant. Uitkering op een bankrekening geniet de voorkeur. Hoewel het inmiddels mogelijk is voor een ontheemde om een Nederlandse bankrekening te openen, zal dat niet in alle gevallen lukken. De meeste banken vragen naast een BSN-nummer ook om een geldig biometrisch paspoort, waarover niet iedereen zal beschikken. Daarom is het uitkeren via money cards of contant ook mogelijk. Meer informatie over de mogelijkheden voor Oekraïense ontheemden om in Nederland te bankieren en te betalen is te vinden op de site van Betaalvereniging Nederland – [Mogelijkheden voor Oekraïense vluchtelingen om te bankieren en betalen - Betaalvereniging Nederland](#) en via [RefugeeHelp - Hoe open ik een bank account in Nederland?](#) Bij het uitkeren van verstrekkingen kan de gemeente ervoor kiezen een van de componenten van het leefgeld (eet- of kleedgeld) in natura te verstrekken. Bij de uitkering van het leefgeld is het in eerste instantie niet van belang of een ontheemde al is ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP), ook al verdient het per ommekeer inschrijven in de BRP wel de voorkeur. Op deze wijze blijft het voor een gemeente mogelijk om leefgeld te verstrekken aan ontheemden die zich nog niet hebben kunnen inschrijven in de BRP. Bijvoorbeeld in het geval dat zij recentelijk zijn gearriveerd in Nederland of omdat zij nog documenten moeten verkrijgen van de ambassade alvorens BRP inschrijving mogelijk is. Conform wet BRP dient ontheemde zich na 5 werkdagen in te schrijven in de BRP. Indien het niet kunnen inschrijven in de BRP niet te wijten is aan de ontheemde, dan wordt de gemeente geadviseerd om hier coulant mee om te gaan.

De uitkering van het leefgeld dat is bedoeld voor een alleenstaande minderjarige wordt afhankelijk van opvang op verschillende manieren uitgekeerd. Indien een alleenstaande minderjarige onder gezag van Nidos valt, waarbij deze zoals hierboven vermeld, door hen in opvang wordt voorzien, wordt het leefgeld door Nidos uitgekeerd. Voor een alleenstaande minderjarige in de gemeentelijke opvang geldt dat leefgeld in overleg dient te worden uitgekeerd aan de begeleider of aan de jongere (van 16 jaar en ouder).

Ook voor ontheemden in de particuliere opvang is het van belang om de inschrijving in de BRP zo snel mogelijk te doen (in principe binnen vijf werkdagen). Op deze manier kan misbruik van de RooO worden voorkomen, zoals uitbuiting van ontheemden of beroep op het leefgeld door personen die hierop geen recht hebben.

Het beëindigen van het leefgeld

De verstrekking van het leefgeld wordt beëindigd:

- Wanneer een ontheemde verhuist naar een andere gemeente en zich daar in de BRP inschrijft.

De ontheemde dient zijn verhuizing te melden bij de gemeentelijke (of particuliere) opvang. Bij verhuizing naar een andere gemeente dient een ontheemde zich bovendien binnen vijf werkdagen als inwoner te registreren bij de nieuwe woongemeente. Indien een ontheemde zich in een andere gemeente (lees: B) inschrijft in de BRP, zal hij bij de gemeente waar hij eerder stond ingeschreven (lees: A) automatisch worden uitgeschreven uit de BRP. De gemeente kan op basis van de uitschrijving van de BRP ook zorgen voor de beëindiging van het leefgeld. Immers, de ontheemde kan in zijn nieuwe woonplaats (gemeente B) aanspraak maken op verstrekkingen.

- Wanneer een ontheemde zelfstandig in zijn onderdak en levensbehoeften kan voorzien.

Indien de ontheemde verhuist van een gemeentelijke of particuliere opvang naar een zelfstandig gehuurde woning of zelfstandig gekochte woning, heeft hij geen recht meer op verstrekkingen. De binnengemeentelijke verhuizing moet hij aangeven bij de gemeente, waardoor zijn adres in de BRP wordt gewijzigd.

Indien de ontheemde de opvang verlaat zonder de gemeente hiervan in kennis te stellen, kan de gemeente de verstrekking eenzijdig beëindigen. Het beëindigen van het leefgeld geschiedt met ingang van de eerste van de volgende kalendermaand. Van een verrekening (al dan niet tussen gemeenten) is in beginsel geen sprake.⁶

⁶[Circulaire Vertrek en gevolgen voorzieningen Regeling Opvang Oekraïense Ontheemden \(ROOO\) | Circulaire | Rijksoverheid.nl](#)

- Indien de ontheemde inkomen heeft uit arbeid. Met ingang van 1 februari 2023 geldt dat de burgemeester de financiële toelage geheel of ten dele kan stopzetten voor het hele gezin als een meerderjarig gezinslid inkomen uit arbeid ontvangt. Wanneer de ontheemde inkomsten uit arbeid heeft en dit bij de burgemeester bekend is geworden, stopt de burgemeester de verstrekkingen geheel of ten dele vanaf de eerste dag van de daaropvolgende maand voor het hele gezin. Voor het stopzetten van de toelage geldt dus als peildatum de eerste dag van de daaropvolgende maand. Het is de bedoeling om die peildatum ook toe te passen bij het terugvorderen van verstrekkingen.

Er vindt dus geen verrekening plaats in de maand waarin de ontheemde is gestart met werken. Daar is voor gekozen ten behoeve van uitvoerbaarheid van de regeling. Het is van belang om ontheemden in de GOO en POO te informeren over deze beëindigingsgrond en dat het de bedoeling is dat de ontheemde zich bij de gemeente meldt zodra hij/zij aan het werk gaat.

Indien de ontheemde ernstig inbreuk maakt op de verplichtingen zoals vervat in de huisregels, of als de ontheemde een ernstige vorm van geweld pleegt in een GOO, kan leefgeld worden ingehouden tot het gedrag van de persoon verbeterd is. De maatregel moet in een juiste verhouding staan tot het gedrag of het nalaten van de ontheemde, en er moet worden gezien of geen andere maatregel met minder impact op de ontheemde mogelijk is.

Invoering eigen bijdrage voor ontheemden uit Oekraïne

Vanaf 1 juli 2024 betalen volwassen Oekraïense vluchtelingen met eigen inkomsten een eigen bijdrage als zij gebruik maken van gemeentelijke opvang. De Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO) en de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (BooO) wijzigen. Deze handreiking is bedoeld om gemeenten te ondersteunen bij de invoering van de eigen bijdrage. Raadpleeg de links voor meer informatie rondom de eigen bijdrage.

- [invoering-eigen-bijdrage-voor-ontheemden-uit-oekraïne](#)
- [eigen-bijdrage-vluchtelingen-oekraïne](#)
- [qena-eigen-bijdrage-ontheemden-uit-oekraïne](#)

6. Terugkeer van ontheemden uit Oekraïne

Ontheemden uit Oekraïne die permanent willen terugkeren of verder reizen, kunnen daarbij hulp krijgen van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) of de Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V). ([Download hier de infographic terugkeer Oekraïense vluchtelingen als pdf](#)). <https://www.dienstterugkeerenvertrek.nl/documenten/publicaties/2022/04/25/infographic-terugkeerondersteuning-vluchtelingen-uit-Oekraïne-voor-gemeenten>

Permanent vertrek

Voor ontheemden die permanent terug willen keren naar Oekraïne is op basis van maatwerk terugkeerondersteuning mogelijk. Ook is er ondersteuning beschikbaar voor ontheemden die willen doorreizen naar een ander land, bijvoorbeeld in de vorm van voorlichting en advies, ondersteuning bij vervangende reisdocumenten dan wel vervoer.

Daarnaast adviseren wij ontheemde Oekraïners die permanent terug willen keren naar Oekraïne om contact op te nemen met Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V) indien zij permanent willen terugkeren naar Oekraïne ([DT&V](#)).

Indien de ontheemde permanent uit Nederland gaat vertrekken, dient hij zich bij de gemeente uit te schrijven, waarop inschrijving in de RNI (Registratie Niet Ingezetenen volgt). Tevens wordt verzocht het vertrek kenbaar te maken bij de IND voor het intrekken van de procedure Tijdelijke Bescherming. Het [formulier](#) is beschikbaar op de website van de IND.

De IND kan een beëindigingsbesluit nemen wanneer een ontheemde niet meer voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van de Tijdelijke Bescherming (zoals het terugkeren van een derdelander naar het land van herkomst of een echtscheiding).

Ontheemden met een andere nationaliteit

Ontheemden uit Oekraïne met een andere nationaliteit kunnen ook hulp krijgen als zij willen terugkeren naar het land van herkomst of een ander land waar hun toegang is gewaarborgd. Naast de basisvertrekondersteuning worden zij zo nodig geholpen een goede start te maken in het land van herkomst. Hiervoor is zogenaamde herintegratieondersteuning beschikbaar. Zij kunnen hiervoor ook hulp krijgen van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) of de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V). Voor niet-Oekraïners die Oekraïne zijn ontvlucht en terug willen keren naar hun land van herkomst, wordt geadviseerd contact op te nemen met de [IOM](#) of [DT&V](#).

Meer informatie over tijdelijk en permanent vertrek uit Nederland van ontheemden uit Oekraïne vindt u in de [circulaire-vertrek-en-gevolgen-voorzieningen-RooO](#)

Leerplicht en kwalificatieplicht

De mogelijkheid tot tijdelijk vertrek uit Nederland, buiten de schoolvakanties om, is geen uitzondering op de leerplicht.

7. Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) uit Oekraïne

Onder de Oekraïense kinderen zijn ook kinderen die zonder ouder of verzorger naar Nederland komen. Een kind is een minderjarige tot de leeftijd van 18 jaar. We maken het onderscheid tussen onbegeleide alleenstaande minderjarige ontheemden, die volledig alleen hebben gereisd en in Nederland verblijven, en begeleide alleenstaande minderjarige ontheemden. Alle onbegeleide alleenstaande minderjarigen en de alleenstaande minderjarigen die reizen met een volwassen persoon, anders dan gezaghebbende ouder/voogd, moeten worden aangemeld bij Nidos via Meldpunt Oekraïne Nidos: 088 501 1885 / en oekraïne@nidos.nl. Dit geldt ook de gevallen waarin de begeleider van het kind een notariële akte toont waarmee de volwassene is aangesteld als begeleider. Meer informatie hierover is na te lezen op de site van het NIDOS: www.nidos.nl/oekraïne.

De begeleide minderjarigen zijn in Nederland zonder toezicht van een ouder of verzorger volgens het Nederlands recht, maar zijn meegereisd met andere meerderjarige familieleden of vrienden (oom, tante, broer, zus, goede vrienden). Dit meerderjarige familielid of vriend kan aangemerkt worden als begeleider van het alleenstaande minderjarige kind.

De alleenstaande minderjarige kan samen met de begeleider en/of bij zijn of haar netwerk worden geplaatst in de gemeentelijke opvang. Deze kinderen kunnen kwetsbaar zijn en bevinden zich in een unieke situatie. Het is heel belangrijk deze doelgroep goed in de gaten te houden en ervoor te zorgen dat ze veilig zijn.

Signalering door gemeenten

Zodra gemeenten minderjarigen signaleren in de gemeentelijke opvang (GOO), particuliere opvang (POO), een Humanitair Service Punt (HSP), een gastgezin, bij BRP inschrijving of een andere vorm van opvang is het zaak om zo snel mogelijk te vragen of ze samen zijn met hun vader of moeder. Dat kunnen u doen aan de hand van vragen die u kunt terug vinden op (https://vng.nl/sites/default/files/2022-06/Signalering_van_kinderen_en_jongeren_uit_Oekraïne.pdf). Ook wordt gevraagd aan gemeenten om goed de paspoorten te bekijken. Kijk hierbij naar andere achternamen, onlogisch leeftijdsverschil etc. En check op www.rvig.nl waar documenten aan moeten voldoen.

Als een gemeente vaststelt dat minderjarigen zonder begeleiding van hun ouder(s) reizen, moet er direct contact opgenomen worden met Nidos. Nidos beoordeelt vervolgens in een intake met de minderjarige, en waar mogelijk met de ouders op afstand, of het aanvragen van tijdelijke voogdij gepast is. Indien de minderjarige met volwassen begeleiders

verblijft in een gastgezin, meldt Nidos dit bij de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). De RvdK kan dan een justitiële screening van het gastgezin uitvoeren. Voor minderjarigen die in het verleden bij de RvdK zijn aangemeld en waarvoor er sindsdien geen tijdelijke voogdij is aangevraagd of is toegekend, geldt dat de gemeente elke minderjarige bij Nidos moet melden indien gewijzigde omstandigheden bekend zijn bij de gemeente, en mag melden indien de gemeente hier anderszins aanleiding toe ziet.

De gemeente meldt de minderjarige bij Nidos aan via 088-5011885 of [Oekraïne@nidos.nl](mailto:oekraïne@nidos.nl).

Eerste opvang

- Een minderjarige onder begeleiding van een volwassene, niet zijnde de ouder/voogd, wordt met deze begeleiders in de GOO of POO opgevangen.
- Een minderjarige zonder begeleiding van een volwassene wordt direct opgevangen in opvang Nidos (gezin of groep).
- Bij twijfelgevallen overleggen Nidos en de gemeente over de meest geschikte directe opvang.

Vervolg bij toekennen tijdelijke voogdij door de rechter

- Nidos informeert de gemeente over de beslissing van de rechter.
- De minderjarige valt formeel onder de bescherming van Nidos. Hiermee is de verantwoordelijkheid voor de opvang (in gezinsverband of binnen de kleinschalige opvang) en (voogdij- en woon) begeleiding automatisch bij Nidos belegd, totdat het gezag weer aan de ouder(s) is overgedragen of tot het bereiken van 18-jarige leeftijd.
- Nidos beoordeelt de passende verblijfplaats voor de minderjarige. Indien Nidos oordeelt dat het in het belang van het kind is dat de minderjarige bij de volwassen begeleiders verblijft in de GOO of POO kan dit. Nidos behoudt ook in dit geval de tijdelijke voogdij.

Vervolg bij niet aanvragen van tijdelijke voogdij of afwijzing van een verzoek door de rechter

- Nidos verzorgt een zorgvuldige overdracht van beschikbare informatie richting de gemeente, in lijn met wet- en regelgeving inzake het delen van gegevens.
- Gemeente en Nidos bepalen in samenspraak wat een passend vervolgtraject is voor de minderjarige op het gebied van:
 - Opvang (GOO, POO, gastgezin, reguliere jeugdzorg/-hulp etc.))

Begeleiding

- Indien op basis van de intake van Nidos en/of de periode gedurende de aanvraag voor tijdelijke voogdij kenbaar is geworden wie de feitelijke verzorger is, en indien deze informatie met instemming door Nidos met de gemeente kan worden gedeeld, kan de gemeente deze informatie gebruiken om in overleg met Nidos te bepalen aan wie het leefgeld voor de minderjarige wordt verstrekt: aan de feitelijke verzorger/begeleider of aan de minderjarige (van 16 jaar en ouder) zelf.
- Wanneer de minderjarige verblijft in de eerste opvang van Nidos, verhuist de minderjarige naar een passende vervolgplek, waar mogelijk in de gemeente (waar minderjarige is aangetroffen).
- Wanneer wordt geconstateerd dat de huidige opvangplek binnen de gemeente niet toereikend is, verhuist minderjarige naar een passende opvangplek, in overleg tussen gemeente en Nidos.
 - In geval van een nieuw gastgezin meldt Nidos dit bij de RvdK, voor een justitiële screening.
- Nidos heeft geen formele rol meer na de zorgvuldige overdracht.
- De RvdK wordt betrokken wanneer een reguliere kinderschermingsmaatregel noodzakelijk is, volgens het reguliere proces.

Wat te doen als derden minderjarigen willen ophalen uit de opvang, pleegouder of voogd.

Er kunnen vrienden, familie of gastgezinnen naar de opvanglocatie komen die de minderjarige alleen of met meereizende volwassenen willen ophalen.

A) Kind alleen

Alleenreizende minderjarigen mogen niet opgehaald worden vanuit de opvang. Als de gemeente een minderjarige aantreft in een opvanglocatie die zonder ouder(s) of andere meereizende volwassenen daar verblijft, moet de gemeente direct contact opnemen met Nidos: 088 501 1885 of oeukraine@nidos.nl. Nidos kan advies geven hoe te handelen.

B) Kind met meereizende volwassene (niet zijnde de ouders)

Als er een gastgezin (vrienden, familie, overig) het kind mét meereizende volwassene(n) komt ophalen uit de opvanglocatie met wie de ontheemden uit Oekraïne ook mee willen gaan, dan is het belangrijk dat alle gegevens van het gastgezin worden genoteerd en hun documenten worden gescreend.

Het volgende wordt aan gemeenten gevraagd:

- Kopie van het paspoort van het gastgezin
- Noteren van telefoonnummer en check van telefoonnummer ter plaatse
- Noteren van het verblijfsadres
- Onderzoek van de onderlinge relatie.

Het kind dient vóór vertrek te zijn aangemeld bij Nidos voor een intake.

Indien er een tijdelijk voogd is toegewezen neemt de gemeente vóór vertrek uit de opvanglocatie contact op met Nidos.

Indien er geen tijdelijke voogd is toegewezen maar een intake bij Nidos heeft wel reeds plaatsgevonden, geeft de gemeente de gegevens van het gastgezin door aan Nidos. Nidos kan dit vervolgens melden bij de RvdK zodat het gastgezin gescreend kan worden. Het kind kan dan mét de meereizende volwassene vertrekken uit de opvanglocatie.

8. Organisatie en structuur bij inzet GOO

De gemeenten verzorgen de realisatie van de opvang voor ontheemden uit Oekraïne. Operationele coördinatie wordt formeel per 1 januari 2024 in een regio uitgevoerd door (gemeentelijke) samenwerkingsverbanden. Indien nodig kan de veiligheidsregio, waar deze taak tot nu toe belegd was, feitelijk ook na 1 januari ook daarna nog blijven uitvoeren tot overdracht heeft plaatsgevonden.

De landelijke informatie en coördinatie van de samenwerkingsverbanden vindt plaats in het KCIO (Knooppunt Coördinatie en Informatie Oekraïne). Het KCIO vormt daarmee het schakelpunt tussen rijk en regio's.

Via de Landelijke Regietafel Migratie en Integratie (LRT) vindt landelijke bestuurlijke afstemming plaats over de omvang van de opvangopgave, de landelijke verdeling en de randvoorwaarden daarvoor. Provinciale bestuurlijke afstemming met betrekking tot de verdeling van de gevraagde opvangplekken en realisatie binnen de provinciegrenzen vindt plaats aan de Provinciale Regietafels (PRT). Op deze manier wordt gebruikt gemaakt van bestaande structuren wat de mogelijkheid biedt om de opvangopgave voor ontheemden uit Oekraïne zowel landelijk als regionaal in samenhang te bekijken met de opvangopgave voor asielzoekers en het huisvestingsvraagstuk voor statushouders.

Vanaf 1 januari 2024 geldt het herziene Bestuurlijk Afsprakenkader waarin afspraken hierover zijn uitgewerkt. In de gehele keten wordt samengewerkt met vele partijen zoals VNG, Politie, Provincie, Rode Kruis, Leger des Heils en VluchtelingenWerk Nederland. Ook zijn er internationale dwarsverbanden bijvoorbeeld met de buurlanden en de EU.

Het Knooppunt Coördinatie en Informatie Oekraïne (KCIO)

Door het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (onderdeel van JenV), de RCDV en het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) is het KCIO gestart.

De doelstelling van het landelijk knooppunt is ten behoeve van bestuur en operatie:

- Informatie verzamelen en analyseren;
- (Risiko)monitoring en advisering (mede op basis van scenario's);
- Het ondersteunen van de operatie via een centraal landelijk punt Landelijk Centrum Vluchtelingen Spreiding (naar analogie van het LCPS in de COVID-crisis);
- In dit alles een goede koppeling tussen Rijk en regio te realiseren

Voor dit knooppunt zijn zes thema's geformuleerd: ontheemden, cyber, vitaal (gas, elektra, water), Host Nation Support (militaire doorvoer door Nederland), nucleair en

maatschappelijke onrust. Het thema ontheemden wordt daarbij prioritair opgepakt.

Uitgangspunten van het KCIO zijn:

- Werkt vraag- en behoeftegestuurd;
- Verbindt samenwerkingsverbanden en Rijkspartners, algemene en functionele kolom;
- Werkt via knoppenmodel: risicomonitoring, scenario's en informatie vormen de basis; opschaalbaar waar en wanneer nodig;
- Is een proces- en duidingsclub: bouwt zelf geen scenario's - geen dubbel werk - maar werkt met bestaande scenario's, KCIO vult eventueel aan;
- Ontlast samenwerkingsverbanden door centrale aanpak;
- Werkt van reactief naar proactief: indicatoren/'informatie' (early warning); detecteert omslagpunten.

Voor de deling van informatie wordt gebruik gemaakt van LCMS. LCMS staat voor Landelijk Crisismanagement Systeem en wordt gebruikt om een actueel en gedeeld beeld te onderhouden ter ondersteuning van de [netcentrische werkwijze](#). LCMS wordt gebruikt door alle 25 samenwerkingsverbanden en het NCC (Nationaal Crisiscentrum) LOCC. De laatste jaren maken steeds meer organisaties gebruik van het systeem, zoals de gemeentelijke afdelingen gezondheidszorg, acute zorgregio's (GHOR) en KMar.

De taken van het LOCC zijn de volgende:

- het actueel houden van een overzicht van geplande evenementen en inzetbare capaciteit;
- het coördineren van nationale en (op verzoek van het Ministerie van Buitenlandse Zaken) internationale bijstandsverzoeken op het terrein van openbare orde en veiligheid;
- het ophalen bij de OOV-kolommen en voorzien van het NCC van informatie over operationele aspecten en handelingsperspectieven die relevant zijn voor het landelijk totaalbeeld;
- het adviseren van de betrokken partners over operationele vraagstukken;
- het toetsen van de operationele handelingsperspectieven op uitvoerbaarheid;
- het aanreiken van mogelijke bestuurlijke dilemma's en operationele handelingsperspectieven (adviezen) aan de nationale crisisstructuur.

Een bestuurlijke netwerkkaart Vreemdelingen is beschikbaar. Deze is aan te treffen op het Kennisplein op de website van het NIPV www.nipv.nl.

9. Advies omgevingsplan en omgevingsvergunning

Los van het besluit om opvang te realiseren, zullen mogelijk ook andere besluiten moeten worden genomen. Vaak past de opvang van Oekraïense ontheemden bijvoorbeeld niet in het ter plaatse geldende omgevingsplan en kan de opvang ook niet worden toegestaan met een omgevingsvergunning voor een binnenplanse omgevingsplanactiviteit. Het advies is om het gebruik zo snel mogelijk te legaliseren en ervoor te kiezen tot die tijd niet handhavend op te treden vanwege 'strijdig gebruik' met het omgevingsplan.

Toelichting op het advies

Het is van groot belang dat opvanglocaties in korte tijd opgezet en in gebruik kunnen worden genomen. Het college van B&W kan ervoor kiezen om in deze fase niet handhavend op te treden, maar een tijdelijke afwijking van het omgevingsplan te gedogen, bijvoorbeeld omdat handhavend optreden onevenredig zou zijn in verhouding tot de daarmee te dienen belangen. Vervolgens dient het gebruik als opvanglocatie voor gevluchte Oekraïners zo snel mogelijk te worden gelegaliseerd. Aan initiatieven die niet rechtstreeks passen in het omgevingsplan en waarvoor het omgevingsplan ook geen binnenplanse afwijkmogelijkheden bevat, kan in beginsel op twee manieren worden meegewerkt: via een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteitsvergunning (een BOPA) of via een wijziging van het omgevingsplan. Het bevoegd gezag bij de BOPA is het college van B&W. De gemeenteraad kan een – bindende – adviserende rol zijn toegewezen. Voor het wijzigen van een omgevingsplan is de gemeenteraad het bevoegd gezag, tenzij de bevoegdheid aan het college is gedelegeerd.

Indien belanghebbenden verzoeken tot handhavend optreden, dient hierop een besluit genomen te worden. Er geldt een beginselplicht tot handhaving, maar een reden om van handhaving af te zien is als er concreet zicht op legalisatie bestaat. Een beslissing op een verzoek tot handhaving staat open voor bezwaar en beroep.

Zie ook opmerking in het document.

10. Financiering voor gemeenten

Uitgangspunt is dat gemeenten geen financieel nadeel ondervinden van de opvang van ontheemden. De Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne regelt een specifieke uitkering aan gemeenten met dat doel, zie hiervoor de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne via <https://wetten.overheid.nl/BWBR0046732/2025-01-01>. Voor veiligheidsregio's bestaat er voor 2022 en 2023 het [Bekostigingsbesluit eerste opvang ontheemden Oekraïne door veiligheidsregio's](#). Deze laatste is met ingang van 1 januari 2024 vervangen door de Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door regionale openbare lichamen via <https://wetten.overheid.nl/BWBR0046732/2025-01-01>.

Voor meer informatie over de financiering van de Gemeentelijke Opvang Oekraïne (GOO) en de wijze van declareren kan verder onderstaande site van de Rijksoverheid worden geraadpleegd. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-Oekraïne/informatie-voor-overheden#anker-2-bekostigingsregeling-opvang-ontheemden-Oekraïne>

B. Uitvoering

In dit deel wordt beschreven aan welke voorwaarden de opvang idealiter voldoet. Daarbij maken we onderscheid tussen de primaire opvang (de locatie, voorzieningen, ondersteuning en direct noodzakelijke zorg) en de bredere opvang, waarbij ook zaken als onderwijs, zorg en arbeidsmarkt worden meegenomen. Ook is het mogelijk dat er onderscheid is tussen grotere en kleinere locaties.

Ook dan zal een opvanglocatie mogelijk niet vanaf dag één aan alle eisen voldoen, maar het is wel zaak dat een gemeente dit zo snel mogelijk op het vereiste niveau brengt.

Gezien de extra kwetsbare positie verdient het aanbeveling om kinderen niet in grootschalige opvanglocaties te plaatsen en voorrang te geven voor kleinere opvanglocaties. Ook moet voorkomen worden dat kinderen op (cruise)schepen worden geplaatst in verband met verdrinkingsgevaar.

Contact met de NOO

Gemeentes kunnen contact opnemen met de NOO voor uitvoeringsvragen. Raadpleeg de [factsheet](#) voor meer informatie m.b.t. de contactmogelijkheden voor partijen die bij de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne betrokken zijn.

Medewerkers in een GOO

Hieronder een indicatie, om u een beeld te geven, van de verschillende medewerkers die in een GOO ingezet kunnen worden. Dit kan vanwege de schaalgrootte per locatie verschillen.

1 x Locatieleider

Eindverantwoordelijk locatie, signaleert, linking pin voor gemeente, aansturing van coördinatoren, aanspreekpunt omgeving.

1 x Ondersteuning locatieleider

Financieel, doorgeleiden inkomende en uitgaande communicatie, roosters, flexibel.

2 x Coördinatoren

Sturen medewerkers aan, coördineren in afstemming met locatieleider, werken eventueel zelf mee.

20 x Teammedewerkers

Onderscheid tussen dagdienst en late dienst.

Verdeling rollen van de dag:

- Activiteiten- en vrijwilliger coördinatie (1 x dag en 1 x avond)
- Etensuitgifte/hygiëne (2 x dag, 2 x avond)
- Infobalie 2x (vast moment op de dag, buiten etenstijd)
- 2 x goederenuitgifte (vast moment) Goederenontvangst.
- Vrije medewerkers. Zichtbaar zijn, bewoners leren kennen, signaleren, etc.
- 3 x beveiliging 24 uur per dag. Flexibele opschaling mogelijk. Altijd een beveiliging bij entree. Twee lopen rond, houden toezicht, zijn zichtbaar. BHV-ploegleiders.

1. Voorzieningen in een GOO

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven wat idealiter aanwezig zou moeten zijn in een GOO, waarbij onderscheid moeten worden gemaakt in kleinere en grotere locaties. De GGD wordt gevraagd om de geschiktheid van de beoogde locatie te beoordelen. Daarvoor is een speciale checklist.

Ruimten

- Werk- en overlegruimte medewerkers, inclusief spreekruimte VluchtelingenWerk Nederland
- Zichtbare plek beveiliging (portacabin mogelijk)
- Opslagruimte voor etenswaren. Inclusief koeling
- Opslagruimte voor hygiënemiddelen van bewoners
- (Gezamenlijke) keuken, plus inventaris
- Slaapvertrekken (eventueel aparte vleugel voor kwetsbare groepen: LHTBI, alleenstaande/zwangere vrouwen; ouderen; gehandicapten)
- Sanitair (gescheiden voor mannen en vrouwen)
- EHBO en nazorgruimte
- Recreatieruimtes; ook voor de avonden en slecht weer
- Etensuitgifte
- Rustige lees/huiswerkplek (met goede wifi), plus computers
- Zo mogelijk aparte ruimte voor vrouwen en voor (kleine) kinderen
- Zo mogelijk ruimte voor de opvang van huisdieren
- Goederenuitgifte (persoonlijke hygiëne, etc.)
- Infobalie bewoners
- Gespreksruimten met tolktelefoon
- Quarantaineruimtes
- Sportveld in de buurt, speelplek voor kinderen

Facilitair

- Goederen hygiëne; tandenborstels, zeep, luiers, tampons etc.
- Afvalcontainers in sanitaire ruimten
- Bedden, matrassen, kussens, dekens etc.
- Postermateriaal, printer, stiften
- Verwarming vertrekken
- Afsluitbare lockers
- Opties in mate van verlichting vertrekken
- Wifi, zeer stevig netwerk voor bewoners
- Ruim voldoende oplaadpunten telefoons bewoners
- Spelletjes, tafeltennis/voetbal, PlayStation etc. (jong en oud, voldoende voor ieder)
- Kleren (seizoen) jong en oud.
- Schoonmaakmiddelen
- Desinfectiemiddelen en dispensers hiervoor
- Persoonlijke beschermingsmiddelen (mondmaskers, handschoenen en eventueel schorten)
- Communicatiemiddelen medewerkers (telefoons, computers en portofoons)
- Gescheiden netwerk voor medewerkers (overbelasting)
- Parkeerruimte medewerkers, vrijwilligers, hulpdiensten en bezoekers.

2. Vrijwilligers in een GOO

Voor een goed verloop van de opvang in een GOO is de aanwezigheid en inzet van vrijwilligers essentieel. Het gebruik van een locatie als GOO vraagt om de inzet van veel medewerkers en vrijwilligers. Zowel bij de voorbereiding hiervan als tijdens de periode dat de locatie operationeel is. De inzet van vrijwilligers is hard nodig door de (waarschijnlijk) beperkte beschikbaarheid van het eigen gemeentelijke personeel.

Gemeenten kunnen in de eerste periode in overleg met VluchtelingenWerk Nederland een beroep doen op ervaren coördinerende vrijwilligers om de verschillende vormen van vrijwilligerswerk in een GOO mee op te zetten. In het geval er onvoldoende vrijwilligers beschikbaar zijn valt te denken aan de inzet van medewerkers van buitenaf. Zoals medewerkers die werkzaam zijn binnen de evenementenbranche. Een andere mogelijkheid is de inzet van vrijwilligers van het Nederlandse Rode Kruis, Readyzhulp; het burgernetwerk van het Rode Kruis, of het Veteraneninstituut.

VluchtelingenWerk biedt vanuit de Rijkssubsidie thema-avonden voor zowel Oekraïense ontheemden als omwonenden. Daarnaast kan een gemeente middels de BooO gebruik maken van een aanvullend aanbod. Dit kan bestaan uit voorlichting, spreekuren en sociaal-maatschappelijke begeleiding aan de bewoners. Ook is er een aanbod van gerichte projecten bieden zoals ouderschapsondersteuning, budgettering en psycho-educatie.

Voor de inzet van vrijwilligers zijn de volgende aandachtspunten relevant:

1. Stel in een vroeg stadium een coördinator vrijwilligers aan
2. Bepaal vooraf bij welke onderdelen u vrijwilligers wilt gebruiken en werf gericht
3. Zorg voor een goede afronding en nazorg

Raadpleeg de pagina van de [RooO](#) voor meer informatie met betrekking tot Werk en inkomen voor vluchtelingen uit Oekraïne.

Kleding en speelgoed

Het advies is om een duidelijke plek af te spreken waar kleding en speelgoed kan worden afgegeven en van waaruit de kleding en het speelgoed aan bewoners wordt verstrekt. Het advies daarbij is ook om duidelijk vast te leggen op welke momenten 'de uitgifte' van kleding en speelgoed aan bewoners mogelijk is en hierbij te zorgen voor een eerlijke verdeling. Ook om te voorkomen dat bewoners hier 'handel mee drijven'. Bedenk tevens wat met de kleding en het speelgoed wordt gedaan dat over- of achterblijft ná de inzet van een GOO en communiceer hierover met hen die kleding en speelgoed afgeven.

Afval

Het advies is om binnen uw gemeente met het lokale afvalverwerkingsbedrijf afspraken te maken over extra momenten waarop het afval van de GOO kan worden afgehaald.

3. Activiteiten

In de bijlage Dagbesteding GOO bij dit deel zijn diverse algemene tips opgenomen over de dagbesteding in een GOO. Tevens is aandacht voor de veiligheidsaspecten bij het aanbieden van activiteiten. De bijlage biedt u ook een overzicht van verschillende soorten activiteiten die kunnen worden aangeboden. Hierbij is er bijzondere aandacht voor activiteiten voor kinderen. Deze zijn van groot belang omdat het structuur biedt en het gevoel van veiligheid en psychosociaal welzijn versterkt.

4. Veiligheid en leefbaarheid

Het verblijf in een GOO moet uiteraard veilig en leefbaar zijn om vervelende incidenten zoveel mogelijk te voorkomen en daarop goed te kunnen inspringen als het nodig is. Voor iedere bewoner, voor iedere medewerker en vrijwilliger en voor iedere omwonende. In deze paragraaf enkele opmerkingen over de wijze waarop de veiligheid en leefbaarheid op een GOO kan worden geborgd en wat bijdraagt aan een veilig en leefbaar verblijf. Daarbij staat voorop dat dit afhankelijk is van de schaalgrootte van een GOO en andere typische kenmerken van de buurt van een GOO.

- Een goede voorbereiding met als inzet een voorspelbare omgeving voor zowel bewoners, medewerkers, beveiliging, vrijwilligers, hulpdiensten, omgeving en de gemeente helpt om de GOO beheersbaar te kunnen voeren. Probeer duidelijke aanspreekpunten (per taak en per organisatie) en afstemmomenten in te bouwen. Medewerkers en vrijwilligers die met kinderen werken, dienen een Verklaring omtrent het Gedrag (VOG) te hebben.
- Het is belangrijk dat een gemeente de regie heeft. De informatievoorziening speelt hierbij een belangrijke rol. Zo is het belangrijk te weten wie er binnen de locatie aanwezig is. Zowel de bewoners, de medewerkers en vrijwilligers als de bezoekers. Zorg daarom dat registratiemiddelen aanwezig zijn, die ook vooraf zijn getest. Zorg tevens voor de aanwezigheid van voldoende en goed werkende communicatiemiddelen zoals portofoons, telefoons en computers. Als dat op de korte termijn niet mogelijk is, werk dan tijdelijk met vervangende middelen, zoals telefoonlijsten, whatsapp-groepen en een duidelijk aanspreekpunt.
- Wat betreft registratie van bewoners wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van deze handreiking.
- Op basis van signalen kan uit het oogpunt van sociale veiligheid bij de registratie ook de bagage worden gecontroleerd.
- Van belang is dat er vooraf duidelijke afspraken zijn gemaakt welke rollen de verschillende medewerkers, beveiliging en vrijwilligers vervullen. Wie doet wat. Wie is waar verantwoordelijk voor. Wat kan helpen is het organiseren van voldoende overlegmomenten.
- Bewoners zijn niet altijd bekend met of zich bewust van de

gevaaren van brand. Daarnaast is sprake van een hoge dichtheid van bewoners binnen een gebied of gebouw. Dit vraagt extra aandacht voor de brandveiligheid en vluchtwegen.

- Maak een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E). De RI&E voorziet in een uiteenzetting van de belangrijkste risico's die op deze locatie gelopen worden en welke maatregelen er zullen worden genomen om de geconstateerde risico's aan te pakken. Hierbij dient ook aandacht geschonken te worden aan risico's van technische aard zoals (elektronische) sluiting van deuren, een portofoonsysteem, vluchtwegen en alarmering op spreekkamers etc.
- Als een GOO zich bevindt op het water, zoals cruiseschepen, dan moet er extra aandacht zijn voor de specifieke risico's die dat meebrengt. Hierbij kan onder andere worden gedacht aan de beschikbaarheid van reddingsvesten voor zowel volwassenen als kinderen.
- Incidenten; doordat er veel mensen op elkaar zitten, is het belangrijk dat alle medewerkers en vrijwilligers hun rol kennen bij eventuele incidenten. Weten wat ze moeten doen in het geval van een incident. Een 'protocol' kan daarbij behulpzaam zijn.
- Bewoners hebben vaak een moeilijke reis achter de rug en een onzekere toekomst voor zich. Het is prettig als er een luisterend oor is, als de bewoner gezien en gehoord kan worden. Regel in dat deze aandacht er zal zijn. Spreek met vrijwilligers en medewerkers duidelijk af wat de grens is in de betrokkenheid.
- VluchtelingenWerk Nederland kan voor locaties/ gemeenten de voorlichting en begeleiding van de Oekraïense ontheemden doen om bij te dragen aan de bescherming en participatie van de ontheemden. Meer specifiek bestaan de werkzaamheden van VWN uit:
 1. Persoonlijke informatievoorziening: fysieke en online spreekuren en voorlichtingen; juridische en sociaal-maatschappelijke begeleiding.
 2. Collectieve informatievoorziening: via het platform www.RefugeeHelp.nl, de hotline en social media (telegramkanaal RefugeeHelp).
 3. Participatie: Dit betreft nieuw ontwikkelde activiteiten voor Oekraïners om de zelfredzaamheid en participatie van de doelgroep te vergroten. Voor kinderen betreft het o.a. psycho educatie (mindpower) en time4you. Voor volwassenen gaat het o.a. om ouderschapsondersteuning, psycho educatie (mindfit), nederlandse taallessen en de training budgettering en inzicht in financiën. Bovengenoemde werkzaamheden zijn kosteloos beschikbaar voor gemeentes.

Bovengenoemde werkzaamheden zijn kosteloos beschikbaar voor gemeentes.

Mocht er behoefte zijn aan intensievere begeleiding van een aantal Oekraïners in uw gemeente dan via spreekuren geboden kan worden, dan is er een vorm van maatschappelijke begeleiding mogelijk. Dit moet worden ingekocht.

Voor meer informatie over wat VWN kan doen voor Oekraïners ga naar <https://www.vluchtelingenwerk.nl/nl/ons-aanbod-de-gemeente-Oekraïne>

Huisregels in een GOO:

Besprek met elkaar wat het betekent om bewoners op te vangen met zeer verschillende achtergronden (religie, LHTBI, etc.) en spreek af dat je als organisatie een neutrale houding aanneemt. Besprek met elkaar wat dat betekent en hoe je elkaar hier scherp op houdt.

- Bewoners brengen veel tijd door op de GOO. Om de opvang zo leefbaar mogelijk te maken is het aanbieden van activiteiten van belang. In de bijlage Dagbesteding GOO is hier meer informatie over terug te vinden. Niet onbelangrijk; goede WiFi en oplaadpunten zijn een must. Sluit daarbij zoveel mogelijk aan bij activiteiten die in de wijk/ buurt worden gehouden op locaties buiten de GOO. Inventariseer de behoeften van de bewoners, eventueel in nauwe samenspraak met sleutelpersonen uit de groep bewoners.
- Een aanbeveling is om een bewonersraad in te stellen (inspraakfunctie) en een duidelijke klachtenprocedure waarbij een vaste vertrouwenspersoon is aangesteld/ benoemd.
- Het helpt als het dagprogramma duidelijk is voor bewoners en dat bewoners zelfstandig kunnen koken.
- Er wordt veel gevraagd van bewoners in een GOO. Het is voor bewoners prettig als er duidelijke omgangsregels zijn. Hang deze in de Oekraïense taal en/of andere taal en beelden op zichtbare plekken. Te denken valt hierbij aan slaaptijden (wanneer is het rustig), verbod van gebruik van drank en drugs, betekenis van het non-discriminatiebeginsel van artikel 1 Grondwet, etc.
- Het is hierbij belangrijk dat aanwijzingen van medewerkers opgevolgd worden. Dit betekent ook dat het team op de locatie elkaar moet kunnen aanspreken. Bespreek daarom vooraf, en tijdens de uitvoering, of en hoe een veilig werkklimaat om elkaar aan te spreken geborgd wordt.
- Het is belangrijk om als team ervoor te zorgen dat er voldoende medewerkers op de werkvloer aanwezig zijn. Met in achtname van de grootte van een locatie. Bedenk vooraf hoe alle verschillende taken onder elkaar worden toebedeeld en houd er rekening mee dat enkele medewerkers een vrije rol hebben om met name ook het toezicht te borgen.
- Voor het waarborgen van de sociale veiligheid in de buurt van een GOO, is het van belang dat de toezichthouder van een locatie regelmatig in contact met de wijkagent staat over bijvoorbeeld signalen in de buurt van de GOO. Denk

hierbij ook aan de eventuele inzet van buurtwachten.

Zorg dragen voor een goede klachtbehandeling

Een goede klachtbehandeling is van belang voor zowel de bewoners als de locatiemedewerkers. Bewoners van een locatie verblijven bij de overheid en verkeren daardoor in een onzekere en afhankelijke positie. Juist daarom is het van belang dat bewoners weten waar zij terecht kunnen met hun klachten en dat klachten serieus worden genomen. Hierbij hoort ook dat de verwachtingen van medewerkers en bewoners op een locatie over en weer helder zijn door bijvoorbeeld huisregels op te stellen. Attendeer medewerkers op een locatie over geldende gedragsregels binnen een gemeente.

Voor een goed werkende klachtenafhandeling is regelmatig contact tussen de locatiemanager en de klachtbehandelaar van een gemeente aanbevolen. Zo weet een gemeente wat er speelt en kan worden meegedacht met de locatiemanager. Ook kan de gemeente zelf periodiek in gesprek gaan met de bewoners om na te gaan of bewoners terecht kunnen op de locatie met klachten.

Op de website van de Nationale Ombudsman treft u een handreiking aan met daarin een aantal praktische tips om uw klachtenprocedure voor bewoners van een GOO locatie vorm te geven. [Oproep ombudsman aan gemeenten: informeer Oekraïense vluchtelingen over klachtenprocedure | Nationale ombudsman](#) Ook kunnen zij met uw gemeente meedenken over de inrichting van de gemeentelijke klachtenprocedure voor ontheemden.

Duidelijke informatie

Bewoners moeten weten waar zij terecht kunnen met hun klachten. Van de gemeente wordt verwacht dat zij heldere en duidelijke informatie verstrekken aan bewoners over het bestaan van de klachtenprocedure, waar zij hun klacht kunnen indienen, en hoe de klachtenafhandeling verloopt. Bijvoorbeeld door het ophangen van de relevante informatie op de locatie en het actief onder de aandacht brengen bij de bewoners door medewerkers. Ook is het van belang dat de informatie toegankelijk is door deze bij voorkeur in de eigen taal beschikbaar te stellen.

Aanvullende informatie van het Rijk over de formele klachtenprocedure voor ontheemden en een template klachtenformulier (in de Nederlandse en Oekraïense taal) is te vinden op: [Handelingsperspectief aanpak overlast door vluchtelingen uit Oekraïne in gemeentelijke opvang | Publicatie | Rijksoverheid.nl klachtenprocedure-met-formulier \(2\).pdf](#).

Signalen ophalen

In aanvulling op heldere informatie is het ook van belang om actief op de locatie signalen op te halen omdat niet iedere bewoner durft te klagen, problemen aan te kaarten of goed de weg weet te vinden. Naast individueel contact of inloopuren is actieve bewonersparticipatie (zoals een bewonersraad of

expertpool) ook een middel om signalen op te halen en het gesprek met bewoners aan te gaan om gezamenlijk op zoek te gaan naar oplossingen. Ook organisaties die ondersteuning bieden aan ontheemden kunnen een bron voor signalen zijn voor gemeenten.

Informele klachtenafhandeling

Bij voorkeur gaan de locatiemanager en de bewoner gezamenlijk op zoek naar een informele oplossing voor een klacht. Neem als locatiemanager de klacht serieus en bespreek met de bewoner wat er aan de hand is. Zorg dat bewoners zich gehoord voelen. Ga samen op zoek naar (praktische) oplossingen, maar wees ook duidelijk als een klacht niet (geheel) kan worden opgelost en met welke reden. Rond de klachtenafhandeling zorgvuldig af, wijs de bewoner ook op de mogelijkheid de klacht alsnog via de formele klachtenafhandeling te laten behandelen en leg uit hoe de bewoner dit kan doen. Dat betekent dus klachtbehandeling door een klachtbehandelaar van de gemeente en met een verwijzing naar de Nationale ombudsman voor het geval de betrokkene niet instemt met het oordeel over de klacht.

Inhuur vertrouwenspersoon of mediator

Voor een gemeente kan het van meerwaarde zijn om op de locaties te werken met een externe vertrouwenspersoon of een mediator. Voor sommige bewoners is de drempel om bij de locatiemanager een klacht in te dienen te hoog. Een vertrouwenspersoon kan een manier zijn om deze bewoners te bereiken en te helpen. Soms is een luisterend oor voldoende, in andere gevallen kan er steun geboden worden bij het indienen van een (formele) klacht of het zoeken naar een gezamenlijke oplossing met de locatiemanager. Een externe mediator kan met kennis en kunde een locatiemanager en bewoners bijstaan bij de gespreksvoering om te komen tot gewenste oplossingen bij klachten.

De kosten van inhuur van een vertrouwenspersoon of mediator kunnen vergoed worden onder het normbedrag uit de financiële regeling voor de opvang van Oekraïense ontheemden. Indien het normbedrag op gemeentelijk niveau niet toereikend is kan een beroep worden gedaan op de uitzonderingsbepaling waarmee deze kosten alsnog gedeclareerd kunnen worden. De verantwoording daarover vindt plaats in de SiSa.

Bewoners ondersteunen en de weg wijzen

Hoe beter bewoners de weg weten te vinden, hoe zelfredzamer zij zijn. U kunt hierin het verschil maken door hen proactief te informeren over hun rechten, plichten en de lokale ondersteuningsmogelijkheden.

- Maak een lokale sociale routekaart om wegwijs te raken binnen de gemeente. Een simpele maar effectieve stap is het opstellen van een overzichtelijke, lokale routekaart. Denk aan de contactgegevens van de wijkagent, Veilig Thuis, juridische spreekuren en andere belangrijke lokale organisaties. Zorg dat dit document zichtbaar en in de juiste talen beschikbaar zijn op de opvanglocatie, en sluit

hierbij aan bij de behoefte van ontheemden.

- Organiseer bewonersbijeenkomsten die meer zijn dan alleen informeren. Door regelmatig bijeenkomsten te organiseren, kunt u veel vragen wegnemen en bouwt u aan vertrouwen. Een goede bijeenkomst gaat verder dan alleen zenden; het is een startpunt voor een dialoog.
- Er zijn gemeenten die succesvol werken met vormen van actieve bewonersparticipatie, zoals een bewonersraad of een 'expertpool' van ontheemden. Deze aanpak erkent dat bewoners zelf de experts zijn van hun eigen situatie en dat hun inbreng essentieel is voor goed beleid.
- Het doel van zo'n aanpak is om van eenrichtingsverkeer naar een echte dialoog te gaan. Door structureel naar bewoners te luisteren en hen te betrekken bij beslissingen, creëert u een platform voor feedback. Dit leidt niet alleen tot betere, gedragen oplossingen, maar helpt ook om eventueel wantrouwen te overbruggen, klachten te voorkomen en het onderlinge netwerk, onderlinge vertrouwen en de eigenwaarde van bewoners te versterken. Investeren in participatie draagt zo direct bij aan een betere opvang en het vergroten van de zelfredzaamheid en participatie.

Melden dwang of uitbuiting:

Als er een vermoeden is van mensenhandel dan wordt dringend aangeraden dat medewerkers of vrijwilligers dit melden bij de politie of de Nederlandse Arbeidsinspectie. Voor de registratie en/of bemiddeling naar de eerste opvang, kunt u het slachtoffer melden bij CoMensha.

- Een vermoeden van dwang of uitbuiting telefonisch melden bij de plaatselijke politie via 0900 8844.
- Een vermoeden van arbeidsuitbuiting telefonisch melden bij de Nederlandse Arbeidsinspectie via 0800 5151.
- CoMensha bemiddelt voor slachtoffers naar opvang en hulpverlening en biedt informatie en advies. Telefonisch contact opnemen met CoMensha via 033 448 11 86.
- Voor meer informatie zie bijlage I bij dit deel van de Handreiking.

5. Advies en doorverwijzing bij seksueel geweld: Het Centrum Seksueel Geweld (CSG)

De gevolgen van een nare seksuele ervaring of seksueel misbruik (online of offline) kunnen groot zijn en een leven lang aanhouden. Het is daarom belangrijk dat slachtoffers - het liefst zo snel mogelijk - de juiste hulp krijgen. Als professional kun jij het verschil maken door slachtoffers te steunen en ze gericht door te verwijzen naar het Centrum Seksueel Geweld. Zie bijlage

VI voor meer informatie over het CSG en doorverwijzing.

Contacttherstel:

Voor bewoners van een GOO die contact zijn kwijtgeraakt met familieleden wereldwijd als gevolg van oorlog, migratie en natuurgeweld bestaat de afdeling Restoring Family Links van het Rode Kruis. Mensen die op zoek zijn naar hun familie staat het Rode Kruis persoonlijk en kosteloos te woord om te kijken wat de mogelijkheden zijn voor opsporing door middel van een internationaal netwerk. Naast contacttherstel voor familieleden houdt het Rode Kruis zich ook bezig met preventie van contactverlies door het voorlichten van mensen die gevlucht zijn. Op het moment dat iemand zich wil aanmelden voor een intakegesprek kan hiervoor het aanvraagformulier op de Rode Kruis webpagina ingevuld worden: [Zoeken naar vermiste familieleden - Restoring Family Links Rode Kruis](#). Een medewerker neemt daarna (telefonisch) contact op met de aanvrager. De afdeling RFL is voor vragen van maandag tot en met vrijdag tussen 09.00 uur en 12.00 uur te bereiken via (070) 44 55 822.

Reizen met gezelschapsdieren:

Nederland staat met ingang van 15 juni 2023 de binnenkomst van gezelschapsdieren die met eigenaren meekomen uit Oekraïne niet meer toe volgens de vereenvoudigde procedure. Huisdieren dienen vanaf 15 juni aan de reguliere importeisen voor honden en katten uit derde landen te voldoen. De NVWA is belast met de handhaving. Raadpleeg de website voor meer informatie over gezelschapsdieren. <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/oorlog-in-de-Oekraïne/informatie-voor-vluchtelingen-met-hun-huisdier>. Bewoners waarvan de gezelschapsdieren niet gevaccineerd, gechipt en geregistreerd zijn worden via <https://english.nvwa.nl/news/news/2022/03/09/import-rules-for-pets-from-ukraine> en via dierenartsorganisaties opgeroepen om zo spoedig mogelijk naar een lokale dierenarts te gaan. Bij de lokale dierenarts zal het dier geregistreerd, gechipt en tegen rabiës gevaccineerd worden en ontwormd worden en zo nodig andere behandelingen krijgen. De eigenaren van deze gezelschapsdieren dienen vervolgens hun dieren minimaal een maand niet in contact te laten komen met andere dieren. Voor hulpvragen kunt u bellen met 088-811 3333 (ma t/m vrij 9.00-17.00 uur) of e-mailen op info@hulpvoordierenuitOekraïne.nl. De informatie op <https://www.hulpvoordierenuitOekraïne.nl> is ook beschikbaar in het Oekraïens en Russisch. Verdere informatie hierover staat in bijlage V bij dit deel.

6. Incidenten

Incidenten c.q. overlast kunnen een vervelende sfeer creëren op een GOO. Incidenten en overlast op een GOO moeten zoveel als mogelijk worden voorkomen. Het is belangrijk om vooraf na te denken over de leefbaarheid, beheersbaarheid en veiligheid op de locatie. Vaak ontstaan incidenten door een mix van de psychische of medische gesteldheid van de betrokken bewoner, zijn of haar omgeving en het uitzicht naar de toekomst. Door hier zoveel mogelijk proactief op in te spelen en preventieve maatregelen te nemen, wordt de kans op incidenten kleiner.

Consulteer regelmatig met een bewonersraad en zorg dat de bewoners zich gehoord en gezien voelen.

Sommige vluchtelingen uit Oekraïne hebben behoefte aan (psychische) zorg en veroorzaken als gevolg daarvan overlast in de gemeentelijke opvanglocaties. Om hier goed mee om te gaan, kunnen gemeenten een beroep doen op verschillende vormen van zorg en ondersteuning. Dit [document](#) geeft een overzicht van de zorg en ondersteuning die beschikbaar is voor gemeenten, als zij hiermee te maken krijgen. Het gaat om ondersteuning bij psychosociale hulpverlening, ondersteuning bij cultuur- en taalbarrières en financiële ondersteuning vanuit het Rijk.

Ondanks deze voorbereidingen en het nemen van preventieve maatregelen kan overlast niet altijd voorkomen worden. Neem dan zoveel mogelijk de regie. Hierbij is een aantal zaken belangrijk:

- Het opstellen van huisregels in een reglement en duidelijke communicatie hierover, inclusief eenduidige controle en handhaving op de huisregels. En aangeven wat de mogelijke consequenties zijn van het overtreden van de huisregels in een maatregelenpakket.
- Een incidentenprotocol. Afspraken over wie wat doet, communicatie(middelen) en de afhandeling.
- Het inrichten van time-out plekken (eventueel in regionaal verband) om een bewoner tot rust te laten komen en bewoners tijdelijk van elkaar te scheiden.
- Het op termijn inrichten van een speciale incidententafel waar casuïstiek wordt besproken en naar maatwerkoplossingen wordt gezocht. Hierbij wordt altijd eerst gekeken naar de eerder aangekondigde consequenties die in de huisregels genoemd zijn.
- Waar nodig goede doorgeleiding naar passende zorg die past bij de psychische of medische gesteldheid van de bewoner.
- BHV-protocol.
- Netwerkkarten bij de hand.
- Het aanbieden van gevarieerde activiteiten i.h.k.v. dagbesteding
- Vooraf door medewerkers, beveiliging en politie scenario's laten doornemen.
- Aangifte bij politie als er sprake is van een vermeend strafbaar feit.
- Evt. inzet van beveiliging (hierbij kunnen gemeenten aansluiten bij contracten die het COA heeft met beveiligingsbedrijf Trigion)
- Goede en regelmatige communicatie met de omgeving van de GOO.

Het Rijk heeft een handelingsperspectief opgesteld voor gemeenten om te helpen bij de aanpak van overlastgevend gedrag door vluchtelingen uit Oekraïne. Dit is een van de eerste stappen die het Rijk zet om te ondersteunen bij de aanpak van overlast in de gemeentelijke opvanglocaties en bestaat uit 4

instrumenten die toepasbaar zijn in de gemeentelijke opvang:

1. Voorbeeld van een huishoudelijk reglement
2. Maatregelen bij overlast
3. Handreiking time-outlocaties
4. Klachtenprocedure voor vluchtelingen uit Oekraïne (met formulier)

Informatie is terug te vinden in de factsheet overlast in gemeentelijke opvanglocaties op [Rijksoverheid.nl](https://rijksoverheid.nl)

Raadpleeg de website in de link voor meer informatie:

[Factsheet Aanpak overlast in gemeentelijke opvanglocaties - Handelingsperspectief voor locatiemanagers en gemeenten](#)

7. Ontzeggen toegang tot GOO-locatie van bezoekers

Ontzeggen van de toegang tot de locatie

Het is mogelijk om personen die geen recht hebben op opvang of bezoek, de toegang tot de GOO te ontzeggen. Ongeacht wat de reden is waarom iemand de locatie wil betreden. Een eigenaar of gebruiker van de locatie kan namelijk zelf de toegang tot zijn pand reguleren, door middel van het toepassen van een eigen 'toegangsbeleid'. Het staat iedere eigenaar of gebruiker van een pand vrij te bepalen wie, waarvoor en op welke tijden toegang heeft tot het pand. Hier zijn nauwelijks beperkingen aan verbonden. Wanneer een persoon zich onbevoegd ophoudt in de locatie voor een GOO dan kan hij of zij uiteindelijk door de politie worden aangehouden en uit de locatie worden verwijderd.

Echter, het is niet toegestaan ontheemden die recht hebben op opvang zonder meer uit de locatie te zetten, ook niet tijdelijk. Gemeenten zijn er namelijk aan gebonden ontheemden te voorzien in hun elementaire levensbehoeften, zoals voedsel en onderdak. Ook wanneer men overlast veroorzaakt moeten ten minste basale voorzieningen worden aangeboden. Deze plicht komt voort uit onder meer de Europese Opvangrichtlijn, en werd bevestigd in het arrest Haqbin.

Wel is het sinds oktober 2023 mogelijk het leefgeld van ontheemden in te houden in geval van ernstige overlast. Ook kunnen recreatieve en educatieve activiteiten worden beperkt en kan er een afwijkend, strenger verblijfsregime worden opgelegd voor de maximale duur van 8 uur per etmaal. Belangrijk hierbij is dat de opgelegde maatregelen proportioneel zijn en dat eerst bekeken wordt of door middel van minder verstrekende maatregelen het doel ook kan worden bereikt. Volg de [link](#) voor meer informatie (zie specifiek de toelichting op onderdeel B).

8. Schade afwikkeling en verzekering

Verzekeraars Centraal Beheer (Achmea), Melior en AxaXL

hebben inmiddels aan hun verzekerde gemeenten gecommuniceerd dat GOO die door de gemeente georganiseerd wordt, is verzekerd binnen de bestaande aansprakelijkheidsverzekering van de gemeente. Deze uitbreiding en de daarbij de bijbehorende exacte voorwaarden, hebben de verzekeraars aan de gemeenten meegedeeld. Uiteraard blijven de verzekerde bedragen en eigen risico's van toepassing. Dit geldt voor circa 340 gemeenten.

Gemeenten verzekerd bij een andere verzekeraar dienen zelf contact op te nemen met deze verzekeraar. Gemeenten zonder aansprakelijkheidsverzekering dienen zelf voor een invulling te zorgen. VNG (Risicobeheer) heeft geen inzicht welke gemeente waar verzekerd is. De AVG-regelgeving belet dit.

9. Nazorg

De inzet binnen de GOO vormt voor veel medewerkers en vrijwilligers een intensieve tijd en een tijd waarin veel indrukken worden opgedaan. Een goede afsluiting van deze tijd is van groot belang. Dat kan op verschillende manieren. In de bijlage Nazorg eigen personeel en vrijwilligers na inzet op GOO is hier informatie over opgenomen. De informatie is opgesteld door Stichting Impact, kennis en adviescentrum psychosociale zorg en veiligheid bij schokkende gebeurtenissen (partner in Arq) en het RIVM/centrum gezondheid en milieu.

10. Hulp bij overlijdensgevallen

Naarmate de oorlog in Oekraïne voortduurt en het aantal vluchtelingen toeneemt, zal ook het aantal ontheemden uit Oekraïne dat in ons land komt te overlijden toenemen. Meer praktische informatie over dit onderwerp is te vinden op de site van de VNG via de link: [Hulp aan Oekraïense vluchtelingen bij overlijdensgevallen | VNG](#).

C. Gezondheidszorg

1. Medische zorg

Personen die worden geplaatst in een GOO hebben geen medische intake gehad en zijn ook niet gecheckt op corona (mogelijk ook niet ingeënt). Voor vaccinatie wordt verwezen naar het algemene deel over corona (hoofdstuk 14) van deze handreiking.

In de bijlage I Gezondheidszorg in GOO zijn diverse gezondheidszorgaspecten beschreven die samenhangen met het verblijf van een bewoner in de GOO. Hier is onder meer informatie te vinden over hoe te handelen bij medische hulpvragen, over zorgkosten, over het gebruik van tolken en over identificatie.

In de bijlage II Organiseren geneeskundige hulp bij ingebruikname van een GOO is informatie te vinden over de ondersteuning door, en taken van, de GHOR bij het bieden van geneeskundige zorg, tandheelkundige zorg en farmaceutische zorg.

De bijlagen zullen regelmatig geactualiseerd worden op basis van nieuwe informatie, beleidsontwikkelingen of reacties die op de Handreiking GOO komen.

Voor meer informatie over zorg, kan je kijken op: [Vluchtelingen uit Oekraïne: zorg en gezondheid | Opvang vluchtelingen uit Oekraïne | Rijksoverheid.nl](#)

Langdurige zorg

Per 1 december 2022 is aan de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (hierna: [RooO](#)) toegevoegd, dat de gemeente aan een ontheemde (die overeenkomstig de regeling medische zorg asielzoekers, verblijft in een instelling voor langdurige zorg die niet een gemeentelijke opvang is) het bedrag voor kleding en andere persoonlijke uitgaven kan uitkeren. De gemeente waar de ontheemde in de BRP is ingeschreven, is verantwoordelijk voor het uitkeren van het bedrag. Per 1 oktober is hieraan toegevoegd dat gemeenten de maandelijkse bijkomende bijdrage die ontheemden vaak moeten betalen in langdurige zorginstellingen (bijv. voor waskosten, internet en tv) kunnen vergoeden onder de RooO.

Informatie psychosociale aspecten

Het Loket Ontheemden Oekraïne PSH (LOOP) is aanspreekpunt over psychosociale hulpverlening (PSH) aan vluchtelingen uit Oekraïne voor gemeenten en zorgverleners. Dit loket kan helpen met informatievragen en het vinden van passend aanbod.⁷ Vluchtelingen die zelf psychische hulp zoeken, kunnen het beste eerst contact opnemen met de huisarts. Raadpleeg de website voor meer informatie over PSH in de link [PSH aan vluchtelingen uit Oekraïne](#)

Wanneer u aandacht besteedt aan de gezondheid en de psychosociale aspecten, zijn de volgende uitgangspunten van belang:

- Bied erkenning voor de grote inzet die er gepleegd is.
- De impact van de inzet verschilt per persoon. Iedereen heeft in principe voor zichzelf een goede manier om met die impact om te gaan. Sommigen zullen het eenvoudig af kunnen sluiten, voor anderen duurt dat mogelijk wat langer maar zij kunnen hiermee zelf goed omgaan.
- Een aantal mensen zal direct na de inzet meer moeite hebben met 'omschakelen' of stress- en vermoeidheidsklachten ervaren. Dit zijn normale reacties op een intensieve periode. Geruststellende informatie ('dit is niet abnormaal') en handelingsperspectieven (tips om de balans te herstellen), kunnen voor deze mensen ondersteunend werken.
- Enkele mensen ervaren op langere termijn de impact van de inzet. Soms heeft dat te maken met herinneringen die het oproept aan eerdere ingrijpende ervaringen die ze hebben meegemaakt. Voor deze mensen is het goed om een aanspreekpunt aan te wijzen, bijvoorbeeld de huisarts.

Zie bijlage IV voor een voorbeelduitwerking van deze uitgangspunten

Medische zorgkosten & declaratiemethode

De ontheemden die vallen onder de RMO zijn ingeschreven in de BRP (Basisregistratie Personen) en hebben een BSN. De verzekeringsgegevens zijn met het BSN op te halen via de 'controle op verzekeringsgegevens' (COV) in VECOZO. Zorgverleners kunnen in de COV zien of een patiënt onder de RMO valt. Om te declareren wordt de Uzovicode 3355 (gelijk aan de RMA) gebruikt. RMO verzekerden zijn te herkennen aan het product 1020 RMO Basis. Het zorgpakket bestaat uit het basispakket plus bepaalde zorg buiten het basispakket. Bijvoorbeeld een vergoeding van mondzorg bij acute pijnklachten (€ 250), anticonceptie, abortuszorg, bril en gehoorapparaat (met toestemming), en bepaalde geneesmiddelen. Ook langdurige zorg voor ontheemden uit Oekraïne wordt vergoed vanuit de RMO, via een indicatie van Bender.

Als de ontheemde geen BSN heeft, of niet wordt gevonden via de COV, dan kan de zorg niet worden vergoed uit de RMO. De zorgverlener kan dan gebruikmaken van de Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg voor Onverzekerden (SOV) van het CAK www.hetcak.nl/sov. Vanuit deze subsidieregeling wordt alleen zorg uit het basispakket vergoed.

Er is een [factsheet](#) ontwikkeld om het vernieuwde declaratieproces uit te leggen.

Huisartsenzorg

De gemeente waar de opvanglocatie is gevestigd, dient afspraken te maken met lokale huisartsen en huisartsenposten over de zorg aan ontheemden uit Oekraïne. De gemeente draagt zorg voor randvoorwaarden om huisartsenzorg goed te kunnen leveren.

Verloskundigen

Een zwangere of haar vertegenwoordiger kan direct contact opnemen met een verloskundigenpraktijk in de gemeente waar ze verblijft.

Tandarts en Mondzorg

De kosten voor de tandarts en andere mondzorg voor volwassenen worden beperkt vergoed. Het gaat dan om de kaakchirurg of vergoeding van een kunstgebit.

Meer informatie: [Tandarts en mondzorg \(Zvw\) | Verzekerde zorg | Zorginstituut Nederland](#).

Vanaf 1 juli 2022 komt medische zorg uit het basispakket ten laste van de Regeling Medische zorg Ontheemden. In deze regeling zit voor volwassenen ook een vergoeding van mondzorg bij acute pijnklachten tot € 250,-.

Voor verzekerden onder de 18 jaar worden de meeste tandartskosten volledig vergoed. De orthodontist (beugeltandarts) wordt niet vergoed vanuit de basisverzekering.

Declareren

De zorgaanbieder kan de kosten declareren bij het CAK op basis van de [subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden](#). De subsidieregeling verwijst naar art. 11, Zvw. Zorg uit het basispakket wordt vergoed. Langdurige zorg niet. Een andere wijze waarop de zorgkosten kunnen worden gedeclareerd wordt uitgewerkt. In deze fase is declaratie via het CAK de enige mogelijkheid.

2. Technische hygiënezorg

Voor gebouwen die langer als opvanglocatie worden gebruikt wordt geadviseerd de hygiënerichtlijn voor asielzoekerscentra en de daar bijbehorende checklist te raadplegen ([Hygiënerichtlijn voor asielzoekerscentra | RIVM](#)). Definitief advies wordt altijd door de GGD gegeven op basis van de lokale omstandigheden en risico-inschatting. Wanneer de GGD de checklist gebruikt op locaties voor langdurigere opvang moet men er rekening mee houden dat de checklist niet volledig is. Het document is een opvolging van de checklist voor gemeentelijke crisisnoodopvang uit 2016.

De checklist is nadrukkelijk bedoeld voor opvang in de gemeentelijke opvang en niet voor de particuliere opvang.

3. Ondersteuning bij complexe zorgcasuïstiek door de Vliegende Brigade

De Vliegende Brigade is een landelijke taskforce die gemeenten ondersteunt bij het oplossen van complexe zorgvragen van vluchtelingen uit Oekraïne. De Vliegende brigade focust op drie hoofdtaken:

1. Adviseren van gemeenten bij het opzetten van opvanglocaties met zorg en het optimaal inzetten van bestaande regionale zorg.
2. Ondersteunen bij complexe zorgvragen, zoals het uitvoeren van triages, medische intakes en het coördineren van zorgtrajecten.
3. Toeleiden naar reguliere zorg, waaronder hulp bij aanvragen voor langdurige zorg (Wlz) via de RMO, Wmo-voorzieningen en het plaatsen in reguliere zorginstellingen.

Gemeenten kunnen kosteloos een beroep doen op de Vliegende Brigade.

Voor vragen of ondersteuning is de Vliegende Brigade bereikbaar via +31(0)88 622 38 18 of devliegendebrigade@vr-rr.nl

² [Loket Ontheemden Oekraïne PSH – Ondersteuning professionals ontheemden Oekraïne \[www.loketOekraïnepsn.nl\]\(http://www.loketOekraïnepsn.nl\)](#)

D. Onderwijs

1. Primair en voortgezet onderwijs

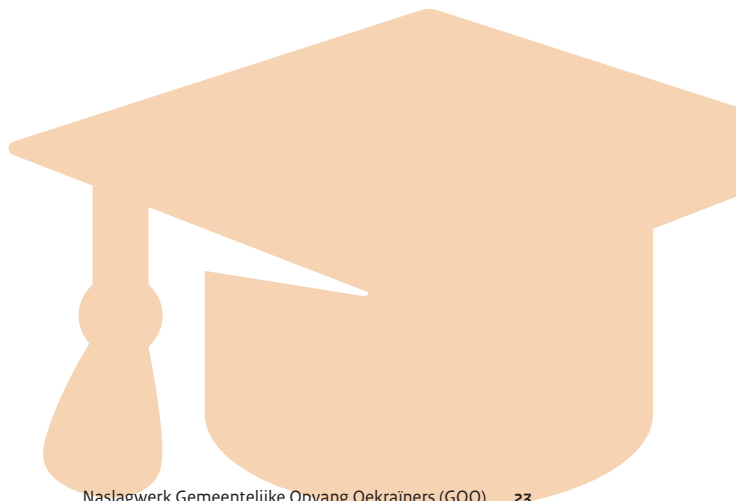
Gemeenten en scholen kunnen voor meer informatie over onderwijs voor kinderen en jongeren uit Oekraïne de handreiking hierover raadplegen via: [Onderwijs voor vluchtelingen uit Oekraïne | Opvang vluchtelingen uit Oekraïne | Rijksoverheid.nl](#) en de [Handreiking onderwijs voor kinderen en jongeren uit Oekraïne | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#)

Gemeenten en schoolbesturen zorgen ervoor dat er zo snel mogelijk onderwijs beschikbaar is voor de kinderen. Daarnaast hebben gemeenten een rol voor het regelen van onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer en handhaving van leerplicht. Zolang het kan, verdient het de voorkeur dat Oekraïense kinderen terecht kunnen in het bestaande nieuwkomersonderwijs. Daarbij gaat het in het primair onderwijs om nieuwkomersklassen en taalklassen en in het voortgezet onderwijs om internationale schakelklassen (isk's). Kinderen kunnen soms ook op een reguliere school terecht. Als een schoolbestuur zich genoodzaakt ziet om voor leerlingen uit Oekraïne af te wijken van de bestaande kaders voor bijvoorbeeld onderwijstijd of bevoegdheden van leraren, dan kan worden overwogen om een tijdelijke onderwijsvoorziening (tov) voor Oekraïense leerlingen in te richten. Lees over de inrichting van de tov meer in de [Handreiking onderwijs](#). Het ministerie van OCW en ondersteuningsorganisatie [LOWAN](#) ondersteunen gemeenten en schoolbesturen hier graag bij. Zie de website van LOWAN voor het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs voor contactgegevens voor inhoudelijke ondersteuning. Daarnaast kan via onderwijsvoorOekraïne@minocw.nl en 0615038281 contact opgenomen worden met de regiocoördinatoren van OCW voor overige ondersteuning.

Het organiseren van het onderwijs aan ontheemde leerplichtige kinderen uit Oekraïne brengt kosten met zich mee. Daarvoor stelt het ministerie van OCW middelen ter beschikking. Voor scholen is de nieuwkomersbekostiging aangepast en was er maatwerkbekostiging vormgegeven. Daarnaast is het belangrijk dat nieuwkomersscholen hun expertise over het delen van nieuwkomersonderwijs delen met reguliere scholen die kinderen opvangen. Om dit aan te moedigen en te faciliteren is een [subsidieregeling](#) beschikbaar gesteld. Hiermee kunnen scholen die aantoonbaar ervaring hebben met het geven van nieuwkomersonderwijs personeel vrijmaken om hun expertise te delen met reguliere scholen. Deze regeling is inmiddels gesloten maar via deze link <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-Oekraïne/documenten/publicaties/2022/07/05/lijst-met-scholen-die-in-aanmerking-komen-voor-de-subsidie-expertisedeling-nieuwkomersonderwijs-oekraïense-leerlingen> komt u bij een overzicht van scholen die u kunt benaderen voor expertisedeling.

Een vergoeding voor de kosten voor onderwijshuisvesting konden aangevraagd worden via specifieke uitkering bij DUO. Het was een eenmalige bijdrage op basis van het aantal Oekraïense leerlingen volgens de DUO inschrijving. Gemeenten verantwoordden de uitgaven via een SPUK-regeling.

Voor leerlingenvervoer ontvangen gemeenten in drie tranches een bijdrage in het gemeentefonds. Deze bijdrage is gebaseerd op het aantal Oekraïense leerlingen, ingeschreven in de BRP. Er is geen verantwoording nodig over de uitgaven. Voor meer informatie zie Rol van gemeenten: leerlingenvervoer en onderwijshuisvesting | Opvang vluchtelingen uit Oekraïne | Rijksoverheid.nl. Gemeenten en scholen kunnen voor meer informatie over bovenstaande regelingen en de tov's terecht op de website van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over onderwijs voor Oekraïense kinderen: www.rijksoverheid.nl/onderwijsvoorOekraïne. Deze webpagina wordt geüpdatet naarmate meer informatie beschikbaar komt.

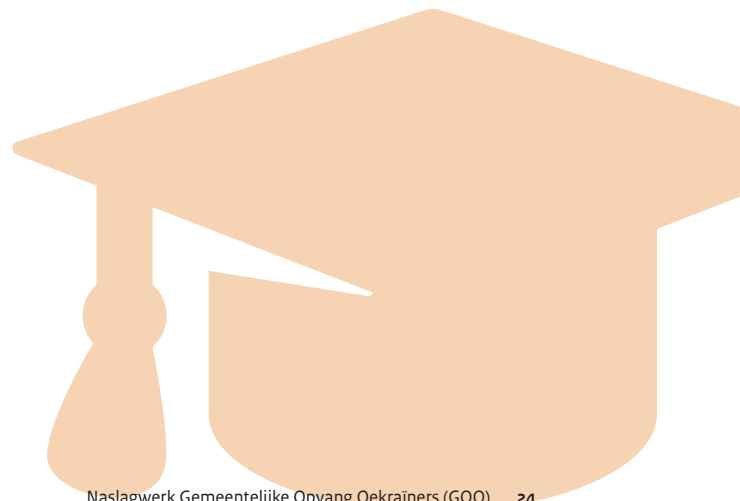
2. Voorschoolse educatie

Voor peuters kunnen gemeenten ook voorschoolse educatie beschikbaar stellen. Voor voorschoolse educatie in de asielopvang is een handreiking '[Voorschoolse educatie voor peuters in de asielopvang](#)' beschikbaar die gemeenten ook voor de opvang voor Oekraïners kunnen raadplegen. Gemeenten ontvangen hiervoor een tegemoetkoming van het Rijk ontvangen via de specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters. De nadere uitwerking hiervan kunt u vinden via <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/onderwijs-oekraïense-vluchtelingen/financiële-regelingen-voor-scholen>

3. Volwassenenonderwijs

Op basis van de Europese Richtlijn Tijdelijke bescherming Oekraïne zijn Oekraïense ontheemden niet inburgeringsplichtig. Als zij zijn ingeschreven in de BRP kunnen volwassen Oekraïense ontheemden (18+) o.a. toegang krijgen tot het volwassenenonderwijs. Zij mogen deelnemen aan bestaand cursusaanbod van gemeenten dat vanuit de [Wet Educatie en Beroepsonderwijs](#) wordt bekostigd. Ook kunnen gemeenten nieuwe cursussen Nederlandse taal voor Oekraïense ontheemden aanbieden. Gemeenten bepalen of ze deze doelgroep een aanbod willen doen vanuit de WEB-middelen.

Daarnaast biedt de [Regeling opvang ontheemden Oekraïne](#) die op 1 april 2022 is gepubliceerd mogelijkheden. In deze regeling is opgenomen dat gemeenten naast recreatieve ook educatieve activiteiten mogen aanbieden aan de ontheemden uit Oekraïne in de opvang. Deze activiteiten moeten gericht zijn op de ontwikkeling van kennis en vaardigheden die bruikbaar zijn in de maatschappij. Activiteiten die gericht zijn op een eerste kennismaking met of het leren/verbeteren van de Nederlandse taal worden ook genoemd. Deze regeling kan dus ingezet worden door gemeenten voor het opzetten van een educatief aanbod in de gemeente als dagbesteding. Daarbij kan gedacht worden aan taallessen aan Oekraïners op de opvanglocatie of ergens anders in de gemeente. Het is aan de gemeente of er gebruik wordt gemaakt van professionals en/of vrijwilligers. Gemeenten ontvangen een Specifieke Uitkering per opvangplek per dag. Gemeenten mogen dit budget vervolgens naar eigen inzicht inzetten voor de verschillende doeleinden die in de regeling genoemd worden.

E.Toegang tot de arbeidsmarkt

Vanaf 1 april 2022 vervalt, met terugwerkende kracht vanaf 4 maart 2022, de tewerkstellingsplichtplicht voor werkgevers die Oekraïners en derdelanders die onder de werking van de EU-Richtlijn Tijdelijke Bescherming vallen, in loondienst hebben. Voor werkgevers geldt wel een plicht om ten minste twee werkdagen voor de aanvang van de werkzaamheden bij het UWV te melden wanneer zij de ontheemde in loondienst willen nemen. Het doel van deze meldplicht is zicht houden op de ontheemden. Voor meer informatie met betrekking tot de arbeidsmarkt, raadpleeg de [pagina](#).

LET OP: Vanaf 1 november 2022 kan een vluchteling alléén aantonen dat hij onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming valt als hij in het bezit is van een sticker of O-document die is afgegeven door de IND. Alleen met deze documenten kan de vluchteling aantonen dat hij mag werken in loondienst zondtewerkstellingsvergunning.

Voor ontheemden is het ook mogelijk om vrijwilligerswerk te verrichten. De werkgever moet dan wel beschikken over een vrijwilligersverklaring. Zie: [Werkvergunning uitzonderingen | werk.nl](#). Daarnaast mogen zij in het kader van hun studie stage lopen als er een tripartiete overeenkomst is tussen de stagiair, werkgever en opleiding.

Om arbeid en zorg beter te kunnen combineren, heeft het kabinet het mogelijk gemaakt voor Oekraïense ontheemden om aanspraak te kunnen maken op kinderopvangtoeslag wanneer zij gaan werken en aan de overige voorwaarden voor kinderopvangtoeslag voldoen. Toeslagen handelt vooruitlopend op deze wetswijziging al conform het voorgenomen nieuwe beleid en keert reeds voorschotten uit. Oekraïense ontheemden kunnen met terugwerkende kracht kinderopvangtoeslag aanvragen vanaf 4 maart 2022.

F. Communicatie

1. Communicatie over GOO

Regie over de communicatie ligt bij de gemeente. De organisatie van de communicatie over het verblijf van ontheemden uit Oekraïne in de gemeente vindt door de gemeente zelf plaats. Schroom niet om bij andere gemeenten die al ervaring hebben, advies in te winnen. Bijvoorbeeld via de Veiligheidsregio. In het communiceren over de GOO zijn drie uitgangspunten belangrijk:

- start vroegtijdig
- wees open en eerlijk
- communiceer vanuit de lokale context.

Dit vereist dat de communicatieafdeling in een zo'n vroeg mogelijk stadium wordt betrokken in het proces.

Belangrijk startpunt van de communicatieaanpak is een gedegen omgevingsanalyse. Weet wat er speelt in de samenleving en buurt. Betrek daarbij zoveel mogelijk partijen die kennis hebben over de buurt en haar inwoners. Vergeet daarbij niet om ook de interne organisatie te bevragen. Blijf ook tijdens de uitvoering van de realisatie van de opvang werken aan een breed netwerk waarmee je in verbinding blijft.

Zowel vooraf, tijdens als achteraf betrek je partijen. Wees duidelijk hoe je hen betreft en informeert en welke rol je van hen verwacht.

Bouw de communicatie-aanpak op aan de hand van:

- omgevingsanalyse: wat speelt/speelde er, hoe is de relatie met de gemeente, wat zijn belangrijke aanspreekpunten;
- verschillende scenario's hoe het kan gaan lopen;
- een stakeholderanalyse waarin je diverse actoren omschrijft op basis van hun rol en positie (bijv. raad, direct omwonenden);
- korte en lange termijn aanpak.

Ook kan VluchtelingenWerk hier een rol in spelen door voorlichting te geven en vragen te beantwoorden. De inzet van sleutelpersonen uit de Oekraïense gemeenschap kan hierin van belangrijke toegevoegde waarde zijn.

Open, eerlijke en eenduidige communicatie naar

bewoners

Communiceer open en met een eenduidige boodschap naar de bewoners. Leg uit waarom ze in een GOO worden opgevangen, hoe lang de opvang duurt en wat ze kunnen verwachten. Heb aandacht voor hun zorgen. Communiceer zoveel mogelijk in hun eigen taal. Overleg regelmatig met een bewonersraad en betrek hen bij het reilen en zeilen van de opvang en de communicatie. Maak daarnaast gebruik van sleutelpersonen uit de Oekraïense gemeenschap. Ontheemden uit Oekraïne hebben vaak een moeilijke reis achter de rug en gaan een onzekere toekomst tegemoet. Bied een luisterend oor.

Ten slotte heeft het Ministerie van JenV samen met de VNG en andere betrokken partijen voorbeelden, zoals Q&A's, in voorbereiding die houvast moeten bieden in de communicatie van lokale gemeenten. Deze zullen separaat worden gedeeld met gemeenten.

Bijlagen

Bijlage bij deel A

Bijlage I

GOO in strijd met omgevingsplan

Wanneer (crisis)opvang in bestaande gebouwen of het ten behoeve daarvan plaatsen van (tijdelijke) opvanggelegenheden niet past binnen de algemene regels van het omgevingsplan en de opvang ook niet kan worden toegestaan met een omgevingsvergunning voor een binnenplanse omgevingsplanactiviteit is de opvang in strijd met het omgevingsplan. Aan initiatieven die niet rechtstreeks passen in het omgevingsplan en waarvoor het omgevingsplan ook geen (toereikende) binnenplanse afwijkmogelijkheden bevat, kan in beginsel op twee manieren worden meegewerkt: via een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (een BOPA) of via een wijziging van het omgevingsplan. Het omgevingsplan en de omgevingsvergunning hebben verschillende rechtskarakters. Het omgevingsplan bevat algemene regels en kan daarom herhaaldelijk worden toegepast. De omgevingsvergunning is een beschikking en dus een éénmalige toestemming om een activiteit uit te voeren die strijd oplevert met de regels in het omgevingsplan. Verder volgt uit het Omgevingsbesluit dat een BOPA wordt vastgesteld door het college van B&W van een gemeente. De gemeenteraad kan echter vooraf gevallen aanwijzen waarin een bindend advies nodig is voordat een BOPA wordt verleend. Het college van B&W is verplicht om overeenkomstig het advies van de gemeenteraad te besluiten. Op die manier kan de gemeenteraad dus toch betrokken zijn bij het verlenen van een BOPA. Voor het wijzigen van een omgevingsplan geldt dat de gemeenteraad het bevoegd gezag is. De gemeenteraad kan deze bevoegdheid echter voor delen van het omgevingsplan delegeren aan het college. De praktijk brengt met zich mee dat een omgevingsvergunning alleen aangevraagd kan worden voor concrete en afgebakende activiteiten en dat het veranderen van de regels voor toekomstige activiteiten niet met een BOPA kan, maar alleen kan door het omgevingsplan te wijzigen.

De gemeente dient de buitenplanse omgevingsplanactiviteit binnen vijf jaar in het omgevingsplan te verwerken. Deze verplichting geldt vanaf 2032. Zie voor meer informatie:

[Verwerken BOPA in omgevingsplan | Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#)

Daarnaast geldt in beginsel de reguliere voorbereidingsprocedure voor een BOPA. Deze procedure duurt in beginsel 8 weken. Voor de BOPA geldt de uitgebreide procedure als dit is aangegeven in de Omgevingswet, op verzoek van de aanvrager of als het bevoegd gezag deze procedure van toepassing verklaart. Bij het wijzigen van het omgevingsplan geldt de uitgebreide (uniforme openbare) procedure. Bij de uitgebreide procedure moet het bevoegd gezag uiterlijk binnen 6 maanden beslissen. Zie voor een uitgebreide toelichting: [Proceduur bij een aanvraag om een omgevingsvergunning waarvoor de reguliere procedure](#)

[geldt | Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#)

Tot aan het moment dat de situatie is gelegaliseerd middels een BOPA of wijziging van het omgevingsplan is het algemene uitgangspunt in de jurisprudentie van de bestuursrechter dat, in gevallen waarin zich een overtreding van het omgevingsplan voordoet, het bevoegd gezag in de regel van de bevoegdheid tot handhaving gebruik zal moeten maken, gelet op het algemeen belang dat is gediend met handhaving ('beginsel-plicht tot handhaving'). Het is echter ook vaste jurisprudentie dat onder bijzondere omstandigheden het bestuursorgaan mag afzien van handhaving. Dat kan zich onder meer voordoen als er concreet zicht op legalisatie bestaat. Voorts kan handhavend optreden zodanig onevenredig zijn in verhouding tot de daarmee te dienen belangen dat van optreden in een concrete situatie behoort te worden afgezien.

Bijlage II

Brandveilig gebruik: gebruiksmelding en afstemming met veiligheidsregio en brandweer

Met het oog op de brandveiligheid zal in veel gevallen ook een gebruiksmelding zijn vereist op grond van paragraaf 6.1.2 van het Besluit bouwwerken leefomgeving ('Bbl'). Zo is een gebruiksmelding vereist wanneer er in (een gedeelte van) een gebouw aan 10 personen of meer tijdelijk onderdak wordt geboden (art. 6.6 Bbl). Een gebruiksmelding dient ten minste vier weken voor het begin van het gebruik van het gebouw als opvang te worden gedaan. De melding moet zijn voorzien van de gegevens en documenten genoemd in art. 6.8 Bbl. Na het indienen van een gebruiksmelding kan de gemeente of de brandweer controleren of het gebruik van de opvang voldoet aan de brandveiligheidseisen. Die controle kan plaatsvinden voordat de opvang in gebruik wordt genomen, maar ook daarna. Daarnaast geldt er een specifieke zorgplicht voor brandveilig gebruik (art. 6.4 Bbl) en zijn er regels voor het brandveilig gebruik van bouwwerken (afdeling 6.2 Bbl).

Indien op zeer korte termijn een GOO moet worden opgericht, kan een geschikte locatie worden gezocht in samenspraak met de diverse hulpdiensten (GGD, politie en brandweer). Met de brandweer kan dan worden bezien welke aanvullende maatregelen vereist zijn met het oog op brandveiligheid.

Bijlage III

Contact paspoortkantoor Keulen / ambassade Den Haag

Personen van wie de gemeente niet de identiteit kan vaststellen of van wie de gemeente niet kan constateren dat zij de Oekraïense nationaliteit hebben, worden niet ingeschreven in het BRP. Deze personen kunnen nog geen aangifte doen van verblijf en adres. Indien iemand aangeeft de Oekraïense nationaliteit te hebben maar niet of onvoldoende gedocumenteerd is en de gemeente kan de identiteit of nationaliteit niet vaststellen, dan kan hij of zij de vervangende documenten aanvragen bij het dichtstbijzijnde paspoortkantoor in Keulen.

Op basis van dit certificaat/vervangende document kan de gemeente de identiteit en Oekraïense nationaliteit vaststellen en kan alsnog de inschrijving in de BRP plaatsvinden. Deze personen behouden verblijf in de GOO, tenzij wordt vastgesteld vanuit het paspoortkantoor zij niet de Oekraïense nationaliteit bezitten of door de IND dat zij definitief niet onder de richtlijn vallen.

NB1. Tijdelijke certificaten van identiteitsbewijzen (CID) die eerder door de ambassade van Oekraïne werden afgegeven aan personen met alleen een intern paspoort, worden niet langer massaal afgegeven. Vanaf oktober 2023 zijn deze alleen gereserveerd voor strikt humanitaire gevallen en worden ze alleen afgegeven aan militairen die in ziekenhuizen worden behandeld of aan wilsonbekwame personen. De regering van Oekraïne heeft het uitrollen van een breed netwerk van paspoortkantoren in heel Europa afgerond. Deze paspoortkantoren fungeren als frontoffice van de Staatsmigratiedienst en voorziet Oekraïense burgers van reispaspoorten, nationale identiteitsbewijzen en rijbewijzen, terwijl het tegelijkertijd de Oekraïense consulaten en ambassades ondersteunt bij hun werk.

Burgers die niet in aanmerking komen om online een afspraak te maken met de ambassade, worden doorgestuurd naar het dichtstbijzijnde paspoortkantoor in Keulen, Duitsland, dat meer dan 8 paspoortstations heeft voor identificatie- en documentatiedoeleinden.

Vanaf 14 november 2023 kunnen de aanvragen voor zowel het interne paspoort (nationale identiteitskaart) als het reisdocument daar persoonlijk worden ingediend met en zonder voorafgaande afspraak.

Adres: Händelstraße 25-29, 50674 Köln, Duitsland

Email: info@dpdok.com.ua

backup email: pr.passportservice@gmail.com

Website: <https://cologne.pasport.org.ua/>

In Berlijn is ook een paspoortkantoor:

Adres: Am Treptower Park 14, 12435 (2de verdieping).

NB2. Volgens the Decree of the Cabinet of Minister of Ukraine No. 1202, dated October 21, 2022 on "Some issues of implementation of legislation in the field of migration under martial law", blijven de volgende documenten geldig als identificatie document van Oekraïense ontheemden en bevestigen deze de Oekraïense nationaliteit. De volgende documenten kunnen worden ingewisseld of hieraan kan een pasfoto worden toegevoegd binnen 30 dagen na de beëindiging of opzegging van de staat van beleg. Heden ten dage is nog immer de staat van beleg van kracht (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1202-2022-%D0%B-F#Text>).

- Paspoorten van Oekraïense burgers in de vorm van een ID kaart, waarvan de geldigheid is verlopen binnen 30 dagen voor of na 24 februari 2022.
- Paspoorten van Oekraïense burgers van het zogenoemde 1994 model (d.w.z. het internationale paspoort, enkel in het Cyrillisch schrift), welke geen geüpdatet pasfoto bevat van een persoon tussen de 25 – 45 jaar, binnen 30 dagen voor of na 24 februari 2022.

In geval van dringende, humanitaire zaken kan de Oekraïense ambassade in Den Haag helpen.

Alle consulaire diensten worden alleen op afspraak aangeboden, personen kunnen online een afspraak maken via <https://go.mfa.gov.ua/>.

Adres

Zeestraat 78

2518 AD 'S-Gravenhage

Netherlands

Antwoorden op Frequently Asked Questions kunt u vinden op de website van de ambassade: <https://netherlands.mfa.gov.ua/konsulski-pitannya/faq>.

Werkuren van de Consulaire afdeling: 09:00 – 13:00u

Telefonische consulten worden aangeboden op werkdagen

tussen 14:00 – 15:00u, op telefoonnummer + 31(0)703626095

Noodnummer (overlijden arrestatie, minderjarige in gevaar):

+31617474607

Vragen m.b.t. consulaire zaken kunt u stellen via consul_nl@mfa.gov.ua.

Bijlage bij deel B

Bijlage I

Raadpleeg de [website](#) met betrekking tot mensenhandel

Signalen van mensenhandel en arbeidsuitbuiting

Op welke signalen moet u letten?

Signalen van arbeidsuitbuiting

Iemand is mogelijk slachtoffer van arbeidsuitbuiting als de persoon;

- gevaarlijk en ongezond werk moet doen.
- lange werkdagen moet maken.
- niet of te weinig betaald krijgt, of lang op de betaling moet wachten.
- niet kan beschikken over een eigen paspoort.
- met valse beloften naar Nederland is gehaald.
- wordt mishandeld, gechanteerd, gedwongen of bedreigd.
- een hoge schuld moet afbetalen aan de werkgever.
- illegaal in Nederland verblijft.
- bang is voor uitzetting.
- (een groot deel van) de inkomsten moet afdragen.
- niet kan beschikken over het geld op de eigen bankrekening.
- zwart betaald wordt, of niet verzekerd is tegen bijvoorbeeld ongevallen.
- in een bedrijfspand of op het bedrijfsterrein woont, of op een andere manier slecht is gehuisvest.
- beperkte bewegingsvrijheid heeft.
- wordt gechanteerd of afgeperst.
- op andere manieren onder druk wordt gezet.

Signalen van criminele uitbuiting

Iemand is mogelijk slachtoffer van criminele uitbuiting als de persoon;

- wordt gedwongen om mensen te beroven of zakken te rollen en daarna de buit moet afstaan.
- wordt gedwongen om te bedelen en daarna de buit moet afstaan.
- wordt gedwongen om in te breken of te stelen en daarna de buit moet afstaan.

Signalen van seksuele uitbuiting

Iemand is mogelijk slachtoffer van seksuele uitbuiting als de persoon;

- wordt gedwongen om seks te hebben of seksuele handelingen te verrichten tegen de zin in.
- wordt gedwongen om seks te hebben tegen betaling, waarbij hij of zij het geld moet afdragen.
- wordt gedwongen om mee te doen aan de productie van pornografisch materiaal.
- door de partner wordt gedwongen om seks te hebben met bekenden of vrienden.
- door de partner wordt gedwongen om 'schulden' af te lossen door seks te hebben met vreemden.

E-learnings signalering mensenhandel

Er zijn verschillende gratis e-learnings signalering mensenhandel ontwikkeld. Deze helpen professionals bij het herkennen van signalen van mensenhandel. Bekijk bijvoorbeeld;

- de [e-learnings signalering mensenhandel van het CCV en Defence for Children-ECPAT](#).
- de [e-learning signalering van mensenhandel van het Rode Kruis](#).

Bijlage II

Dagbesteding in de GOO

Algemene tips

- Zoek binnen de groep volwassen bewoners ook vrijwilligers. Bijvoorbeeld bewoners die Engels spreken en die ook als tolk op kunnen treden tussen de medewerkers/vrijwilligers van de gemeente en de bewoners. Let op dat dit geen te grote belasting is voor de betrokken bewoner.
- Maak gebruik van Host (gastvrouw/gastheer) door bewoners. Herkenbaar gekleed.
- Lokale organisaties van vreemdelingen en statushouders in de gemeente kunnen mogelijk ook een rol spelen, bijvoorbeeld als tolk.
- Maak een voor allen zichtbaar rooster waarop de tijden van maaltijden en activiteiten staan en zorg dus dat de activiteiten niet gelijktijdig met de maaltijden plaatsvinden en dat er voldoende tijdsruimte is tussen maaltijden en activiteiten.
- Belangrijk om een niet al te vol programma dagbesteding te geven, mensen zijn vaak moe en moeten nog even landen.
- Geen voorlichting op de eerste dag. Dat is te veel voor de bewoners. Activiteiten voor kinderen is belangrijk.
- Laat activiteiten indien mogelijk begeleiden door een gemengd team van gemeente en gemeentelijke vrijwilligers en vrijwillige bewoners. De plaatselijke vrijwilligerscentrale kan hierbij een rol spelen.
- Zorg voor duidelijk afspraken en regels naar de vrijwilligers toe. Wat kan wel en wat is niet mogelijk (verwachtingen).
- Zorg voor een locatie met Wi-Fi (en oplaadmogelijkheden voor mobiele telefoons), dit is onmisbaar voor ook deze doelgroep. Indien mogelijk enkele pc's voor het zoeken van informatie, onderhouden contacten etc.

Veiligheid

- Let bij het organiseren van de activiteiten altijd op de fysieke veiligheid.
- Organiseer de activiteiten op of in de directe nabijheid van de locatie zodat met name kinderen niet onnodig op een onbekende plek aan het verkeer hoeven deel te nemen.
- Organiseer nooit activiteiten in of rond water, de meeste bewoners kunnen niet zwemmen. Let ook op veiligheid bij het plaatsen van een opvang op het water (in cruiseboten bijvoorbeeld)
- Organiseer geen activiteiten waarvoor het noodzakelijk is vooraf een veiligheidsinstructie te geven, het risico dat deze niet begrepen wordt, is te groot.

Soorten activiteiten

- Volwassen bewoners kunnen samen met medewerkers/vrijwilligers meehelpen bij de (noodzakelijke) werkzaamheden in de GOO. Denk bijvoorbeeld aan het helpen bij de verstrekking of bereiding van maaltijden, opruimen na afloop van de maaltijden en bij de activiteiten voor kinderen.
- Kies voor laagdrempelige activiteiten die voor een grote groep toegankelijk zijn.
- Laat lokale clubs en verenigingen die activiteiten organiseren die zij normaal ook doen en waar ze dus ervaring mee hebben; dus leraren van de plaatselijke muziekschool een muziekactiviteit, de trainers van sportclubs een sportevenement en de docenten van de dansschool een dansbijeenkomst en de knutselclub een creatieve sessie etc. Eventueel samen met vrijwilligers uit de bewonersgroep. Nb; vrijwilligers van lokale verenigingen zullen vaak ook in het bezit zijn van een VOG. Ook fysieke buitenactiviteiten als bijvoorbeeld wandelen kunnen worden ondernomen.
- Organiseren van Taallesen Nederlands en informatieavonden over verschillende aspecten van de Nederlandse samenleving (bv zorg, onderwijs, cultuur, etc)
- Er zijn ook sportieve activiteiten waarvoor geen materiaal nodig is, bijvoorbeeld een training met squaten, opdrukken of balansoefeningen.
- Denk aan ander materiaal waarmee bewoners individueel bezig kunnen zijn. Bijvoorbeeld boeken in het Oekraïens.
- Deel puzzelboekjes uit met sudoku's voor volwassenen en oudere kinderen.

Specifiek voor kinderen

- Bedenk dat bij activiteiten voor volwassen bewoners er mogelijk opvang voor kinderen nodig is omdat het anders voor ouders niet mogelijk is om deel te nemen. Hiervoor kan een speciaal deel van de ruimte gebruikt worden waar medewerkers met ouders op kinderen passen en er speelgoed voor de kinderen beschikbaar is. Denk hierbij aan knuffels, blokken, speelgoedauto's, puzzels ed.
- Belangrijk is dat deze ruimte veilig is voor de kinderen. Let op scherpe randen, scherpe voorwerpen, snoeren e.d. Belangrijk is ook dat volwassenen niet alleen met de kinderen zijn maar dat er altijd in duo's wordt gewerkt. Het liefst met een medewerker of vrijwilliger met VOG.
- Zorg bij kinderen voor activiteiten die bij de leeftijd passen. Denk aan knutselactiviteiten, puzzels (voor verschillende leeftijden), sport- en spel activiteiten. Zorg dat er verschillende tijden zijn voor activiteiten voor verschillende leeftijdsgroepen. Bijvoorbeeld dus niet alle leeftijden bij elkaar voor een knutselactiviteit.
- Voor kinderen kan een fysieke activiteit (bijvoorbeeld kinderdisco, stoelendans) er mogelijk voor zorgen dat zij daarna rustiger zijn omdat zij hun energie op een goede manier hebben ingezet. Probeer een aparte ruimte te creëren voor fysieke activiteiten voor de kinderen, het liefst buiten zodat er geen ergernis ontstaat bij de volwassenen.
- Kinderen hebben een korte spanningsboog. Biedt dus veel verschillende korte activiteiten aan.
- Geef indien mogelijk kinderen bij binnenkomst een klein welkomstpresentje (passend bij de leeftijd) zodat zij zich ook nog gewoon kind kunnen blijven voelen.
- Makkelijk te realiseren activiteiten: Leg op een tafel voor kinderen kleurplaten en stiften/potloden neer. Eventueel aangevuld met knutselspullen voor een knutseltafel.

Bijlage III

Aandachtspunten kindvriendelijke en veilige opvang ontheemden

UNICEF Nederland heeft een checklist opgesteld die gemeenten houvast kan bieden bij het verzorgen van een kindvriendelijke noodopvang. Voor meer advies is UNICEF Nederland beschikbaar via noodopvang@unicef.nl.

- Zorg voor een veilige leefomgeving voor kinderen door zowel mentale klachten als onveilige situaties te signaleren en voorkomen. Denk bijvoorbeeld aan:
 - Aanstellen van een coördinator kinderactiviteiten en aparte en deskundige aanspreekpunten voor kinderen (contactpersoon kind met een 'overall view' op het welzijn en de veiligheid van kinderen in de opvang en/ of een vertrouwenspersoon).
 - Aanstellen van een aandachtsfunctionaris voor de Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld. Het is ook goed een training te organiseren voor alle medewerkers zodat zij huiselijk geweld en kindermishandeling kunnen signaleren.
 - Opstellen van een Child Safeguarding beleid.
 - Toezicht - ook 's nachts - op het terrein en in de toilet- en douchegebouwen.
 - Afsluitbare woon/slaapruimte en aparte douche- en toiletfaciliteiten voor kinderen en gezinnen. Gebrek aan privacy kan tot een onveilig gevoel en onveilige situaties leiden en bij ouders en kinderen stress veroorzaken.
- Zet zo veel mogelijk in op verblijf op één locatie. Om de continuïteit van de zorg en het onderwijs te waarborgen en ontwikkelingsschade bij kinderen te voorkomen hebben zij een veilige en vaste plek nodig waar zij langere tijd kunnen verblijven.
- Zorg dat alle bewoners en in het bijzonder kinderen goed geregistreerd staan en heb hierbij aandacht voor eventuele kwetsbaarheden binnen het gezin of van een individueel kind. Besteed hierbij aandacht aan het signaleren van eventuele onbegeleide kinderen, en verwijs hen door.
- Zorg dat alle bewoners en in het bijzonder kinderen goed geregistreerd staan en heb hierbij aandacht voor eventuele kwetsbaarheden binnen het gezin of van een individueel kind. Besteed hierbij aandacht aan het signaleren van eventuele onbegeleide kinderen, en verwijs hen door naar de juiste instanties. Meer informatie over [deze doorverwijzing](#) is te vinden op onze website.⁸
- Zorg dat onbegeleide kinderen en kinderen in gezinnen zo snel mogelijk naar een speciaal voor deze doelgroep ingerichte (blijvende en kleinschalige) opvang kunnen, zodat zij goed begeleid kunnen worden.
- Bied bewoners eetgeld en laat hen zelf koken voor zover mogelijk, zodat ouders niet volledig afhankelijk zijn van het eten dat wordt aangeboden. Uit onderzoek blijkt dat kleine kinderen slecht eten in noodopvanglocaties waar geen eetgeld beschikbaar is of kookfaciliteiten zijn.
- Zorg voor spoedige toegang tot regulier onderwijs, bij voorkeur buiten de opvanglocatie.
- Zorg voor stabiele wiferverbinding, zodat kinderen met familieleden kunnen bellen, toegang hebben tot informatie en effectief onderwijs kunnen volgen. Daarnaast is het goed als kinderen toegang hebben tot een rustige omgeving waar zij hun huiswerk kunnen maken. Denk bijvoorbeeld aan het aanbieden van huiswerkuurtjes of mobiele units die als Open Leercentrum kunnen functioneren.
- Zorg indien nodig voor doorverwijzing naar de juiste medische en psychische zorg, waaronder jeugdgezondheidszorg (JGZ), ter bevordering en bescherming van de gezondheid en het mentaal welzijn van kinderen.
- Zorg voor activiteiten, participatie en informatievoorziening voor kinderen van verschillende leeftijden, ter bescherming van het psychosociaal welzijn. Betrek bewoners en ook kinderen vanaf het begin bij het reilen en zeilen in de opvang (bijvoorbeeld via een bewonersraad).
- Stimuleer en faciliteer ook activiteiten buiten de centra met lokale organisaties en sportverenigingen, waardoor kinderen en jongeren in contact komen met leeftijdsgenootjes met dezelfde interesses.

Bijlage IV

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en werkwijze Veilig Thuis.

1. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Deze meldcode beschrijft in 5 stappen wat de professional moet doen als hij/zij huiselijk geweld of kindermishandeling – en dus een onveilige situatie – vermoedt. De meldcode moet in ieder geval deze stappen hebben:

- Breng de signalen in kaart.
- Overleg met collega en eventueel met het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling veilig thuis.
- Ga in gesprek met de mensen die betrokken zijn bij de situatie.
- Beoordeel de situatie met behulp van het afwegingskader.
- Neem een beslissing:
 1. U moet melden bij Veilig Thuis.
 2. U kunt zelf hulp geven of organiseren.

1.1 Voor wie is de meldcode verplicht?

De meldcode is verplicht voor de sectoren:

- Gezondheidszorg
- Onderwijs
- Kinderopvang
- Maatschappelijke ondersteuning
- Jeugdhulp
- Justitie

1.2 Wanneer moet de professional melden bij Veilig Thuis?

De professional moet zijn/haar vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling melden bij Veilig Thuis als:

- Er acute onveiligheid is (direct gevaar).
- Er structurele onveiligheid is (voortdurend gevaar).

In andere gevallen kan men beslissen of zelf hulp geven of organiseren mogelijk is. Begint de professional zelf een hulptraject bij vermoedens van kindermishandeling? Dan moet de professional dit bij Veilig Thuis laten registreren. Is hulp verlenen niet mogelijk? Dan moet de professional ook melden bij Veilig Thuis.

2. Werkwijze Veilig Thuis

2.1 Wat doet Veilig Thuis?

Neem bij zorgen contact op met Veilig Thuis: 0800-2000.

Slachtoffers, plegers, omstanders en professionals kunnen altijd bellen om zorgen en vermoedens van kindermishandeling te bespreken. De medewerker van Veilig Thuis geeft advies en samen bespreek je wat er moet gebeuren. Indien nodig onderzoekt Veilig Thuis de (vermoedelijke) situatie van mishandeling of geweld en brengt zo nodig de juiste hulp op gang.

Veilig Thuis is er voor iedereen die te maken heeft met huiselijk geweld. Voor kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen. Voor iemand die zelf betrokken is, of als iemand uit de omgeving dat is. Elke regio heeft zijn eigen Veilig Thuisorganisatie. Veilig Thuis doorbreekt onveilige situaties, zorgt voor afstemming tussen samenwerkingspartners en zet mensen in beweging. Veilig Thuis biedt perspectief op een betere situatie waardoor mensen weer toekomst hebben.

2.2 Hoe gaat Veilig Thuis te werk?

Slachtoffers, plegers, omstanders en professionals kunnen contact opnemen met Veilig Thuis als zij een vermoeden hebben van kindermishandeling of huiselijk geweld. Veilig Thuis kijkt samen met de beller wat er aan de hand is en wat de beller zelf kan doen. Is dit niet mogelijk of is de situatie te complex of ernstig? Dan kan de beller een melding doen.

2.3 Wat gebeurt er als men Veilig Thuis belt?

Via het gratis nummer 0800-2000 krijgt de beller een medewerker van Veilig Thuis aan de lijn. De medewerker luistert naar het verhaal, stelt vragen en beantwoordt vragen. De medewerker kijkt samen met de beller of er iets is wat deze zelf kan doen. Komen zij samen tot de conclusie dat de situatie te lastig is? Dan kan de medewerker de beller helpen om een melding te doen. Op basis van de melding doet Veilig Thuis zelf onderzoek naar de situatie of roept ze de hulp in van een lokale hulpverlener, zodat het gezin geholpen kan worden. Als er inderdaad een melding wordt gedaan, vertelt Veilig Thuis wat er met de melding gaat gebeuren.

2.4 Melding bij Veilig Thuis

Veilig Thuis beoordeelt bij elke melding die binnenkomt eerst de veiligheid van de leden van het gezin of huishouden. Op basis van de veiligheidsbeoordeling besluit Veilig Thuis of ze de melding door kan sturen naar een lokale hulpverlener. Is dat niet mogelijk dan gaat Veilig Thuis zelf in gesprek met het gezin of huishouden. In deze gesprekken krijgt Veilig Thuis duidelijk wat er aan de hand is en wat er tenminste moet gebeuren om het voor iedereen weer veilig te maken. Daarbij werkt Veilig Thuis nauw samen met andere instellingen en professionals die betrokken zijn bij het gezin of huishouden. Als de vermoedens niet kloppen en er geen zorgen zijn over de veiligheid, dan sluit Veilig Thuis haar bemoeienis af.

Veilig Thuis kijkt altijd of er al een hulpverlener betrokken is bij het gezin. Als dat het geval is, bespreekt Veilig Thuis met deze hulpverlener of deze de problemen die gemeld zijn kan betrekken bij de hulp die hij al biedt. Veilig Thuis kan daarbij ondersteuning bieden als dat nodig is.

De melder wordt geïnformeerd over het al dan niet in behandeling nemen van de melding. Als Veilig Thuis zelf met het gezin of huishouden in gesprek gaat, dan geeft Veilig Thuis altijd aan het eind van haar bemoeienis een terugkoppeling.

2.5 De taken van Veilig Thuis

Volgens de wet heeft Veilig Thuis de volgende taken:

- Advies geven.
- Meldingen in ontvangst nemen.
- Onderzoek doen of er daadwerkelijk sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling.
- Zo nodig vervolgstappen in gang zetten in de vorm van overdragen naar vrijwillige hulp, de Raad voor de Kinderbescherming informeren en/of melding doen bij de politie.
- Terugkoppelen aan de melder.

Meer informatie

Wat kun je zelf doen: ikvermoedhuiselijkgeweld.nl

Meldcode HGKM: [Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling | Huiselijk geweld | Rijksoverheid.nl](#)

Veilig Thuis: Huiselijk geweld en mishandeling - Veilig Thuis

Nazorg eigen personeel en vrijwilligers na inzet GOO

De inzet op een GOO vormt voor personeel en vrijwilligers veelal een intensieve tijd. Iedereen werkt hard, de dagen zijn lang en er komt veel op de medewerkers af. Uit eerdere crises weten we dat het daarbij uitmaakt of de medewerkers goed zijn voorbereid op wat ze konden verwachten. Als hiervoor weinig tijd is geweest, kan het zijn dat bijvoorbeeld onduidelijkheid, agressie, irritaties of verhalen van mensen extra hard binnenkomen. Het is goed om dat in de nazorg te erkennen en medewerkers goed voor te bereiden.

Bij de afronding van de inzet van personeel en vrijwilligers op een GOO is het van belang om de afsluiting van deze periode duidelijk te markeren. Dit draagt bij aan de mentale omschakeling die de medewerkers moeten maken bij het teruggaan naar de 'normale' situatie. Zo'n afsluiting kan bijvoorbeeld de vorm hebben van een korte bijeenkomst met alle medewerkers of een

brief van de burgemeester met een presentje. Daarnaast is het van belang om een aanspreekpunt aan te wijzen voor vragen rond praktische aspecten en voor vragen rond psychosociale aspecten (dit kan bijvoorbeeld de huisarts of bedrijfsarts zijn).

Afsluiting

In die afsluitende bijeenkomst of brief komen verschillende zaken aan de orde:

- Het uitspreken en tonen van dank en waardering. Benoem hoe veel er gedaan is en wat goed ging, de onderlinge sfeer etc.
- Het bieden van praktische informatie en het noemen van een aanspreekpunt voor praktische vragen die de medewerkers mogelijk later nog hebben.
- Erkennen dat het een intensieve periode is geweest voor de medewerkers en van daaruit aandacht geven aan de gezondheid van de medewerkers.

Misschien zijn er ook medewerkers die een mooi verhaal of een ervaring willen delen. Het is niet aan te raden om in de bijeenkomst gestructureerd te 'debriefen', dus de medewerkers gericht te vragen naar ervaringen en hun gevoelens daarbij. Wel kan er na afloop gelegenheid geboden worden om elkaar nog bij een drankje te spreken bijvoorbeeld.

NB

Mocht u bij de bijeenkomst de indruk krijgen dat er toch nog veel behoefte bestaat aan het bespreken van wat men heeft meegemaakt, dan kunt u voor wie daar behoefte aan heeft een opvanggesprek aanbieden.

Ook is het goed om van tevoren een inschatting te maken van mensen op wie de ervaringen mogelijk meer impact zullen hebben. Denk bijvoorbeeld aan vrijwilligers die getolkt hebben en hierbij verhalen uit eerste hand gehoord hebben. Mogelijk roept het ook herinneringen op aan een eigen vlucht of asielzoekersprocedure of die van naasten. Zorg dat zij in elk geval de informatie en tips over psychosociale aspecten ontvangen. Daarnaast kunnen deze mensen op termijn nagebeld worden (door de GGD of een van haar ketenpartners) om te kijken hoe het met hen gaat. Bijvoorbeeld na drie weken, drie maanden en eventueel nog na een half jaar.

[§] [Onbegeleide kinderen uit Oekraïne - UNICEF](#)

Informatie psychosociale aspecten

Wanneer u aandacht besteedt aan de gezondheid en de psychosociale aspecten, zijn de volgende uitgangspunten van belang:

- Bied erkenning voor de grote inzet die er gepleegd is.
- De impact van de inzet verschilt per persoon. Iedereen heeft in principe voor zichzelf een goede manier om met die impact om te gaan. Sommigen zullen het eenvoudig af kunnen sluiten, voor anderen duurt dat mogelijk wat langer maar zij kunnen hiermee zelf goed omgaan.
- Een aantal mensen zal direct na de inzet meer moeite hebben met 'omschakelen' of stress- en vermoeidheidsklachten ervaren. Dit zijn normale reacties op een intensieve periode. Geruststellende informatie ('dit is niet abnormaal') en handelingsperspectieven (tips om de balans te herstellen), kunnen voor deze mensen ondersteunend werken.
- Enkele mensen ervaren op langere termijn de impact van de inzet. Soms heeft dat te maken met herinneringen die het oproept aan eerdere ingrijpende ervaringen die ze hebben meegemaakt. Voor deze mensen is het goed om een aanspreekpunt aan te wijzen, bijvoorbeeld de huisarts.

Raadpleeg ook de website [loket ontheemden Oekraïne PSH](#) voor meer informatie.

De tekst hieronder is een voorbeelduitwerking van deze uitgangspunten.

U kunt deze informatie bijvoorbeeld delen in de bijeenkomst en/of gebruiken in een brief of folder met uw eigen opmaak of op uw website. Ook kunt u eventueel aanvullen met specifieke gegevens van een aanspreekpunt.

Voorbeeld uitwerking

Iedereen heeft zich enorm ingezet en samen hebben we mooie dingen kunnen doen en veel mensen kunnen helpen. Het was goed om de onderlinge verbondenheid in het team te zien en we hopen dat u mooie herinneringen hebt aan deze periode. We hopen dat u de positieve energie die er was ook weer meeneemt in de omschakeling naar uw reguliere taken. Tegelijk zijn we ons ervan bewust dat het, zeker voor de mensen die langdurig zijn ingezet, af en toe behoorlijk intensief kon zijn. In zo'n periode van veel zorgen voor anderen, schiet het zorgen voor uzelf er soms bij in. Als dat zo was, is het goed om nu weer tijd voor uzelf te nemen en te zorgen voor voldoende rust voor lichaam en hoofd voordat u uw reguliere taken weer hervat. Enkele tips daarvoor vindt u < op de website [www.../](#) in de bijgesloten folder/hieronder >

Tips

- Misschien waren er verhalen en ervaringen die indruk hebben gemaakt en die door uw hoofd blijven spelen. Het kan helpen om hierover te praten met mensen die dichtbij u staan of als medewerkers onderling ervaringen uit te wisselen.
- Ga vervelende discussies (op sociale media) uit de weg – er zijn nogal uitgesproken meningen over dit onderwerp en sommige mensen zullen niet bereid zijn om zich in te leven in uw ervaringen.
- Volg de (sociale) media rondom opvang van Oekraïners met net zo veel of weinig belangstelling als u dat altijd deed – zoek niet de hele dag naar informatie of reacties.
- Onderneem activiteiten die zorgen voor afleiding en ontspanning. De afwisseling tussen ermee bezig zijn en afleiding zorgt bij de meeste mensen voor een goede verwerking.
- Mogelijk heeft het werk zich in uw afwezigheid opgesteld. Neem een moment om te kijken wat echt prioriteit heeft en maak duidelijke afspraken met uw leidinggevende. Probeer zeker niet twee keer zo hard te werken. Overmatige belasting kunt u bij uzelf herkennen aan hoofdpijn, maagproblemen, gebrekkige eetlust, slapeloosheid, hartkloppingen, lusteloosheid of gebrek aan energie.
- Misschien ervaart u bovenstaande klachten nu al in meer of mindere mate. Dat is in principe niet direct zorgwekkend omdat u een intensieve periode achter de rug hebt. Als het goed is, zullen de klachten de komende tijd gewoon afnemen. Mochten ze toch blijven of sterker worden, raadpleeg dan uw huisarts of bedrijfsarts.
- Bij enkele mensen kunnen dergelijke klachten, zoals lusteloosheid en slapeloosheid, ook voortkomen uit een ervaring die hen niet loslaat of een verhaal dat ze gehoord hebben en wat door hun hoofd blijft spoken. Ook dat is in eerste instantie een normale reactie, die na verloop van tijd zal afnemen. Mocht u zelf merken dat het u bezig blijft houden en u hebt na drie weken (nog steeds) last van verminderde concentratie, vermoeidheid of lusteloosheid, verhoogde prikkelbaarheid en alertheid en/of slapeloosheid of nachtmerries, dan is het goed om hierover uw huisarts te raadplegen.

Bijlage V

Opvang van gezelschapsdieren

Raadpleeg de site van de [NVWA](https://www.nvwa.nl) voor meer informatie over de processen inzake gezelschapsdieren.

- Mocht het huisdier ziek worden of ander gedrag gaan vertonen neem dan direct contact op met de dierenarts.
- Aanvragen voor steun voor de medische kosten lopen via info@hulpvoordierenuitOekraïne.nl
- Vanwege overige infectieziekten het dier apart houden met de daarbij behorende omgangsvormen qua infectiepreventie. Voor vragen hierover contact opnemen met een dierenarts.
- Zorg voor een veilige plek voor het huisdier: bijvoorbeeld een schuilplek en/of een af te dekken bench. Het dier heeft mogelijk veel meegemaakt, zoals extreem geluid en andere nare ervaringen en kan hierdoor anders reageren dan normaal.
- Indien de gemeentelijke opvanglocatie geen plek (meer) heeft voor de ontheemde met haar/zijn huisdier, kan RefugeeHomeNL worden benaderd voor private opvang met huisdier. In uiterste noodzaak moet het huisdier tijdelijk worden ondergebracht bij vrijwilligers of in een nabij dierenasiel.
- Houd dieren aangeliend of huisvest in een aparte vervoerbox of bench, het liefst zo dicht mogelijk (zelfde ruimte) bij de eigenaar. Het is juist die relatie die onder deze omstandigheden zo belangrijk is voor beiden.
- Krabben, likken en bijten te allen tijde voorkomen zolang de rabiës status onbekend is. Het spelen met deze huisdieren door mensen of dieren moet dan ook vermeden worden, katten moeten binnen gehouden worden en honden aangeliend uitgelaten. Voorkom verder contact met urine en ontlasting.
- Bij reinigen van de verblijven handschoenen en mond/neusmasker dragen.
- Gebruik geen hogedrukspuiten, die geven een verspreiding van fijne druppels met mogelijk besmettelijk materiaal.
- Bij bijtincidenten tussen dieren direct contact opnemen met een dierenarts.
- Bij bijtincidenten met vrijwilligers/medewerkers direct contact opnemen met de huisarts en uitleggen om wat voor type huisdier het gaat dat gebeten/gekrabd heeft.

Achtergrondinformatie en actuele informatie:

Er zijn aangepaste invoerregels voor huisdieren vanuit Oekraïne [Informatie voor ontheemden met hun huisdier vanuit Oekraïne en Rusland en voor personen waar het dier verblijft](#) | Oorlog in Oekraïne | NVWA

Risicobeheersing rabiës:

De NVWA adviseert dierenartsen hoe te handelen. Essentieel is dan wel dat het huisdier door een dierenarts onderzocht wordt. Deze kan dan adviseren of een titerbepaling voor rabiës (is bewijs dat dier in verleden gevaccineerd is), vaccinatie tegen rabiës of overige vaccinaties noodzakelijk zijn. Voor meer informatie, zie [Rabiës \(hondsdoelheid\)](#) | [Dierziekten](#) | NVWA

Risico overige dierenziekten door het huisdier meegebracht:

Doorverwijzen naar een dierenarts, zie [Universitair Dierenziekenhuis](#) | [Huisdieren uit Oekraïne \(diergeneeskunde.nl\)](#)

Risico op gedragsproblemen van het meegebrachte huisdier:

Doorverwijzen naar een erkend gedragstherapeut voor dieren of de poli gedrag van de faculteit diergeneeskunde of Valerie Jonckheer werkend bij Evidensia Dierenziekenhuis Nieuwegein (veterinair gedragsspecialist).

[Gevlucht dier](#) | [EDZ Nieuwegein \(edz-nieuwegein.nl\)](#)

Claire Laane, Medisch Manager van de Dierenbescherming Conny van Meurs, KNMvD Contact: info@hulpvoordierenuitOekraïne.nl

Bijlage VI

Advies en doorverwijzing bij seksueel geweld: Het Centrum Seksueel geweld Over het Centrum Seksueel Geweld

Het Centrum Seksueel Geweld (CSG) is een plek waar slachtoffers van een nare seksuele ervaring – online of offline – de hulp kunnen krijgen die ze nodig hebben: forensische, medische en psychische hulp. Bij het CSG werkt een team van artsen, verpleegkundigen, politie en andere hulpverleners samen om slachtoffers van seksueel geweld specialistische zorg te geven.

Wie kan terecht bij het Centrum Seksueel Geweld?

Iedereen die seksueel geweld heeft meegemaakt, kan voor hulp en advies terecht bij het CSG – ongeacht leeftijd, geslacht of seksuele oriëntatie. Het maakt niet uit waar, of hoe lang geleden het is gebeurd. Ook als de ervaring online was, kunnen slachtoffers bij het CSG terecht.

Wat kun je als professional doen?

- Bel bij een acute situatie direct met het Centrum Seksueel Geweld via 0800-0188. Het CSG is 24/7 bereikbaar.
- Handel altijd in overleg met het slachtoffer. Forceer niets.
- Stel het slachtoffer gerust, maar stel niet te veel vragen.
- Forensische sporen kunnen, bij een situatie korter dan 7 dagen geleden, cruciaal zijn voor een eventueel politieonderzoek.
Het veiligstellen van deze sporen mag alleen in opdracht van de politie. Overleg daarom altijd direct met het Centrum Seksueel Geweld of met de politie.
- Wijs het slachtoffer op de ondersteuning die het CSG kan bieden en de mogelijkheid om te bellen of te chatten met een professional van het CSG. De chat is bereikbaar via: www.chatmetcsg.nl. Geef hierbij aan dat hulp gratis, anoniem en vertrouwelijk is.
- Verwijs naar de website van het CSG: www.centrumseksueelgeweld.nl. Daar is veel steun te vinden in de vorm van informatie, psycho-educatie, video's en ervaringsverhalen.
- Deel het telefoonnummer van het CSG met collega's en zet deze in je telefoon.

Twijfel je over een situatie, maak je je zorgen of wil je overleggen hoe je een bewoner kunt bijstaan?

Als professional kun je altijd contact opnemen met het CSG voor laagdrempelig advies.

Meer informatie

- [Informatiefolder voor professionals](#)
- [Informatiefolder voor slachtoffers](#)
- [Informatiefolder in Oekraïens](#)

Op [deze pagina](#) van het CSG vind je aanvullende informatie voor professionals.

Bijlage bij deel C

Bijlage I

Gezondheidszorg in de GOO

Informatie voor gemeenten / ehbo

De informatie in deze bijlagen zal regelmatig geactualiseerd worden op basis van nieuwe informatie, beleidsontwikkelingen of reacties die op de Handreiking GOO komen.

Algemeen - intake

Geadviseerd wordt om personen die in aanmerking komen voor de GOO een medische intake te laten ondergaan zodat direct kan worden vastgesteld of er gezondheidsklachten zijn waarop direct moet worden gehandeld, zoals klachten die kunnen passen bij Covid-19, tuberculose of andere infectieziekten. Mogelijkerwijs kan de GGD-GHOR hierin faciliteren richting gemeenten.

Het is van belang om uitleg te geven aan bewoners over de organisatie van de zorg, de rol van verschillende hulpverleners (huisarts, GGD), en de kosten die hier wel of niet aan verbonden zijn.

Curatieve medische zorg

In Nederland verloopt de toegang tot de zorg normaal gesproken via de huisarts. Ook de toegang tot de tweedelijnszorg verloopt in Nederland (veelal) via de huisarts. Het is daarom van belang dat de gemeente waar de GOO is gesitueerd bij afspraken over zorg de (regionale) organisaties van huisartsen betreft, juist omdat de druk op de reguliere huisartsenzorg al erg hoog is. Dat kan de regionale huisartsenorganisatie zijn, of de lokale afdeling van de Landelijke Huisartsenvereniging (LHV). Daarbij kan een beroep worden gedaan op de GGD-GHOR. Daarnaast is het van belang dat gemeenten afspraken maken met verloskundige praktijken met het oog op de geboortezorg. Bij grotere opvanglocaties is het verstandig huisartsenzorg op locatie te organiseren.

Bij medische hulpvragen kan als volgt worden gehandeld:

- Reguliere 1e lijns-geneeskundige zorg door een huisarts in de opvanggemeente.
- Bij spoedeisende klachten in avond/nacht/weekend, zorg door de huisartsenpost. Contact met de huisartsenpost zou kunnen worden gelegd door medewerkers of vrijwilligers van de GOO.
- Houd rekening met een brede behoefte aan uiteenlopende vragen om medische zorg. Het heeft de voorkeur om bij een nieuwe groep een zorgverlener (arts/praktijkondersteuner) aanwezig te hebben die een spreekuur onderhoudt op locatie om de eerste vragen (denk ook aan

herhaalrecepten) te behandelen.

- Indien de huisarts geen spreekuur op locatie kan houden, is vervoer naar de huisarts van belang (geldt ook naar huisartsenpost en andere zorgverleners). Hiervoor zouden eventueel vrijwilligers kunnen worden ingezet of afspraken kunnen worden gemaakt met openbaar vervoersbedrijven).
- Maak afspraken met een apotheek over het bestellen en ophalen van recepten en eventuele betalingen.
- Maak afspraken met verloskundige praktijken voor de geboortezorg.

Het verdient aanbeveling om inzake bovenstaande aandachtspunten vooraf afspraken te maken met de genoemde partijen en de lokale GGD.

Individuele preventieve/ publieke gezondheidszorg

In het kader van de individuele preventieve en publieke gezondheidszorg (waaronder JGZ, het rijksvaccinatieprogramma, COVID-19 vaccinatie) is het van belang dat wordt aangesloten bij de lokale organisaties die hier in de gemeente voor verantwoordelijk zijn.

Mondzorg

De gemeente maakt afspraken met lokale tandartsen. Vanaf 1 juli 2022 komt medische zorg uit het basispakket ten laste van de Regeling Medische zorg Ontheemden (RMO). In deze regeling zit voor volwassenen ook een vergoeding van mondzorg bij acute pijnklachten tot € 250,-. De kosten voor de tandarts en andere mondzorg voor volwassenen worden beperkt vergoed. Het gaat dan om de kaakchirurg of vergoeding van een kunstgebit.

Meer informatie is hier te vinden: [Vluchtelingen uit Oekraïne: zorg en gezondheid | Opvang vluchtelingen uit Oekraïne | Rijksoverheid.nl](#)

Ook hiervoor kan een beroep worden gedaan door de gemeente op de expertise van de GGD-GHOR.

Zorgkosten

Raadpleeg de site over de [RMO](#) inzake zorgkosten. Ontheemden hebben altijd recht op zorg uit het basispakket. De inhoud van dit basispakket is door de overheid vastgelegd in de Zorgverzekeringswet (Zvw).

Zorg geleverd aan ontheemden uit Oekraïne met Burgerservicenummer (en code 46) wordt vergoed uit de Regeling Medische zorg Ontheemden uit Oekraïne (RMO). Zorgverleners gebruiken hun reguliere declaratiesysteem voor het declareren van zorgkosten.

Als een ontheemde geen Burgerservicenummer heeft (of een Burgerservicenummer zonder code 46), dan worden de zorgkosten vergoed door het CAK. De zorgkosten komen dan ten laste van de subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg voor onverzekerden (SOV).

Het zorgpakket van de RMO is ruimer dan van de subsidieregeling. Bijvoorbeeld de vergoeding van mondzorg bij acute pijnklachten (€ 250), anticonceptie, abortuszorg, bril en gehoorapparaat (met toestemming), en bepaalde geneesmiddelen.

Ontheemden die werken, en daarom een verzekeringsplicht hebben, hoeven voorlopig geen zorgverzekering af te sluiten. Zij vallen onder de RMO. Dit voorkomt dat ontheemden wisselen tussen de RMO en een zorgverzekering.

Meer informatie over de RMO: [Vluchtelingen uit Oekraïne: zorg en gezondheid | Opvang vluchtelingen uit Oekraïne | Rijksoverheid.nl](#)

Levensbedreigende situaties

112 (Meldkamer Ambulance).

Medicijnen

Voor het verkrijgen van medicijnen is het van belang dat er afspraken worden gemaakt met de apothekers in de opvanggemeente. Overdag is het handig om een apotheek te gebruiken in de opvanggemeente. Avond/Nacht/Weekend zorg is voor de dienstapothek.

Zelfzorgmiddelen

Vooralsnog moet ervan worden uitgegaan dat bewoners weinig tot geen financiële middelen hebben voor het aanschaffen van zelfzorgmiddelen. De volgende artikelen worden door de gemeente/EHBO in de GOO uitgereikt, indien nodig:

- Mondkapjes
- Paracetamol
- Pleisters
- Luiers
- Babyvoeding
- Tampons, maandverband
- Condooms
- Etc.

Telefonische Tolken

Voor zorgaanbieders zijn sinds 13 juni 2022 tolken in de Oekraïense en Russische taal beschikbaar. Een zorgverlener kan ook een taal assistent inschakelen. Taalassistenten hebben niet de officiële status van tolk.

Huisartsen kunnen contact opnemen met het volgende nummer: 088 25 55 222

Overige zorgverleners kunnen contact opnemen via 020 380 81 84.

Identificatie

Geef bij contact met huisarts en/of huisartsenpost het volgende aan;

- duidelijk aangeven dat betrokkene opvang heeft in de GOO
- minimaal de volgende patiëntgegevens doorgeven: naam en geboortedatum
- aangeven dat patiënt naar de huisarts(enpost) kan komen (als dat mogelijk is) met tolkende begeleiding
- doorgeven contactgegevens locatiemanager van dienst incl. mobiele nummer

Vervoer naar medische hulpverleners

De gemeente draagt zorg voor evt. vervoer op medische indicatie van de bewoner naar een medische hulpverlener.

Vergoeding reiskosten familieleden van medische evacués

De Nederlandse overheid heeft in Europees verband afspraken gemaakt over het evacueren van ontheemden uit Oekraïne, met een medische urgente zorgvraag, naar Nederland. In sommige gevallen reist er een familielid mee (max. 2 familieleden).

Reiskosten van familieleden van medische evacués worden op dit moment niet vergoed door de RMO. Reiskosten worden door de Regeling Opvang Ontheemden uit Oekraïne (RooO) in de regel alleen vergoed indien het om buitengewone kosten gaat. Vergelijkbaar met de situatie van asielzoekers, kunnen de reiskosten van de familieleden van medische evacués betaald worden uit buitengewone kosten ex artikel 6, eerste lid, onder e, en artikel 11 van de [RooO](#).

Per aanvraag kan er tot een bedrag van € 41,62 uitbetaald worden aan de ontheemde. Indien het bedrag hoger is dan € 41,62, zal de ontheemde een ov-chipkaart ontvangen. Er geldt geen maximumtarief, echter het uitgangspunt is te vergoeden wat in redelijkheid nodig is. Onder de 10 kilometer worden geen reiskosten vergoed, omdat de noodzaak van de kosten in de regel zal ontbreken.

Overige aandachtspunten

Voorlichting en advies aan vrijwilligers en anderen die bij de opvang betrokken zijn, als ook mogelijk de (buurt)bewoners in algemene zin. Dit in verband met zorgen voor de eigen gezondheid die mogelijk leven.

Extra zorg en aandacht voor zieke mensen, zwangeren en kinderen. Houd rekening met mogelijke besmettelijke ziekteverschijnselen: let daarom op algemene ziekteverschijnselen bij de mensen zoals hoesten, niet welbevinden, niet eten en drinken, koorts, diarree enz. Waarschuw de huisarts of de arts infectieziekten van de GGD bij zorgen en vraag om advies of een beoordeling van de gezondheid en situatie

Bijlage II

Organiseren geneeskundige hulp bij ingebruikname van een GOO

Aanleiding

Op enig ogenblik kan het bericht binnenkomen dat een gemeente, binnen het gebied van de Veiligheidsregio, akkoord gaat met het verzoek tot ingebruikstelling van een locatie in deze gemeente als GOO ten behoeve van de opvang van ontheemden uit Oekraïne.

Een groot gedeelte van de daaruit voortvloeiende werkzaamheden op het gebied van geneeskundige hulp komt voor rekening van de afdeling Bevolkingszorg van deze gemeente. Bij het ten uitvoer brengen van de veelheid aan werkzaamheden kan de afdeling Bevolkingszorg zeker hulp en ondersteuning gebruiken.

De GHOR kan in deze situatie behulpzaam zijn door haar kennis van de regionale zorgketen in te zetten bij het regelen van een drietal zaken t.b.v. deze GOO. Dit is het zorgdragen voor:

1. Geneeskundige zorg (huisarts en HAP).
2. Tandheelkundige noodhulp (tandarts).
3. Farmaceutische zorg (apotheek).

Het operationaliseren en 24/7 in bedrijf houden van een GOO vergt behoorlijk wat inzet en een grote mate van flexibiliteit van allen die hierbij betrokken zijn.

De tijdelijke bewoners van een GOO hebben geen eigen huisarts, tandarts of apotheek. Zij dienen bij klachten dus gebruik te maken van de lokale geneeskundige voorzieningen. De GGD-GHOR heeft dan ook de belangrijke taak om het initiële contact met deze lokale zorgleveranciers aan te gaan en hen te verzoeken om te participeren in deze tijdelijke situatie. Aanvullende mogelijkheden voor het organiseren van de geneeskundige hulp worden momenteel uitgewerkt.

Taken ggd-ghor

Wanneer het verzoek tot medewerking de GGD-GHOR bereikt, kan het volgende stappenplan worden doorlopen:

Algemeen

- Zoek contact met de verantwoordelijk ambtenaar in de betreffende gemeente.
- Draag zorg voor het uitwisselen van de bereikbaarheidsgegevens waaronder de mobiele telefoonnummers. Dit is van essentieel belang om elkaar in noodgevallen snel te kunnen bereiken.
- Geef aan dat je voor hen de geneeskundige zorg (huisarts, tandarts en apotheek) gaat regelen.

Huisartsenzorg

- Neem contact op met de beleidsadviseur van de LHV in de eigen regio en breng deze op de hoogte van de plannen.
- Bespreek samen de mogelijkheden van het inzetten van een huisarts/huisartsenpraktijk t.b.v. deze locatie.
- De huisarts/huisartsenpraktijk dient zich bij voorkeur in de nabijheid van de opvanglocatie te bevinden, dan wel bereid te zijn op de locatie spreekuur te doen.
- Na het verkennen van de opties, dient men contact op te nemen met de huisarts/praktijk waarbij men hen de vraagstelling voorlegt en eventuele hieruit voortvloeiende vragen kan beantwoorden. Tevens kan de bijlage 'Informatie voor zorgverleners voor asielzoekers in de GOO' worden uitgereikt.
- Doe het voorstel aan de arts om een 'spreekuur op locatie' te houden.
- De tijd van het geplande spreekuur dient te worden afgestemd met de uitgifte van voedsel. Het gelijktijdig laten plaatsvinden van deze twee belangrijke gebeurtenissen is niet verstandig. Laat de voedseldistributie pas plaatsvinden na het spreekuur, zodat eenieder hier gelijktijdig bij aanwezig kan zijn.
- Vraag of de huisarts assistentie nodig heeft tijdens het spreekuur. Zo ja, vraag hem/haar dan of hij gebruik kan maken van het eigen ondersteunend personeel. Indien dit niet het geval is, kan de GGD-GHOR kijken of gezorgd kan worden voor (verpleegkundige) ondersteuning. Eventueel kan een deel van de assistentie op locatie ook worden verleend door een aldaar aanwezige EHBO- of Rode Kruis medewerker.
- De aanwezigheid van een Oekraïens sprekende tolk is essentieel. Hierdoor kan met het merendeel van de ontheemden worden gecommuniceerd. Vanaf 13 juni jl. zijn er telefonische tolken beschikbaar voor huisartsen en overige zorgverleners.

- Maak de afspraak dat medewerkers van de GOO in acute situaties contact met de praktijk mogen opnemen.
- Vergeet niet om ook met de HAP (huisartsenpost) waar deze GOO onder ressorteert afspraken te maken. In principe zijn zij namelijk alleen na telefonische triage bereikbaar en alleen bij spoedeisende klachten na 17.00 uur en in de weekenden.
- Zoek samen met de locatiemanager naar een ruimte binnen de GOO die kan worden ingezet als spreek- en behandelkamer. Hierbij is het essentieel dat deze ruimte beschikt over een wastafel met stromend water (handen-wassen) en voldoende ventilatie in de vorm van een te openen venster en/of mechanische ventilatie (aerogene verspreiding).
- Een essentieel onderdeel van een spreek- en behandelkamer is uiteraard een onderzoeksbank.
- De huisarts dient zelf de eigen 'dokterstas' eventueel aangevuld met extra middelen naar het spreekuur mee te nemen. De locatie draagt enkel zorg voor het aanwezig zijn van disposable PBM-materialen zoals handschoenen (nitrile), mondmaskers, mutsen, spatbrillen en schorten. Denk hierbij ook aan de papierrol voor de onderzoekstafel.
- Gescheiden looproutes zullen vaak niet mogelijk zijn. Het is dus belangrijk om het loopverkeer van en naar de spreek- en behandelkamer zo goed mogelijk te regelen.

Aanvullend worden gemeenten erop gewezen dat er zorgaanbieders zijn die ingezet kunnen worden om de lokale huisartsenzorg te ondersteunen en te ontlasten door bijvoorbeeld gespecialiseerde verpleegkundigen in te zetten op opvanglocaties zodat een eerste triage kan plaatsvinden op zorgbehoeftes. Hiermee kunnen gerichte vervolgafspraken worden gemaakt met bijvoorbeeld een huisarts.

Het kan zijn dat de gemeente particuliere beveiliging inzet op de locatie. Hierbij is er vaak ook sprake van toegangscontrole. Zorg er dan ook voor dat betrokken (geneeskundige) functionarissen aan deze lijst worden toegevoegd.

Apotheek

Wanneer de huisarts een recept uitschrijft dan dient de patiënt de medicijnen op te halen/te laten ophalen bij een hiertoe aangewezen apotheek. Vooral in stedelijk gebied is het belangrijk dat deze apotheek ook gelegen is in de buurt van de GOO; De kosten voor medicijnen kunnen door de apotheek worden gedeclareerd bij DSW op grond van de RMO.

Mondzorg

- Tandheelkundige 'noodhulp' interventie kan noodzakelijk zijn bij ernstige pijn- en kauwklachten. Daarom dient er vooraf contact gezocht te worden met een tandheelkundige praktijk in de buurt. Vanwege de specifiek door een tandarts gebruikte apparatuur, dient een consult altijd plaats te vinden in de tandartsenpraktijk.
- Zie onder 'Bijlage - Informatie voor zorgverleners' wat er vergoed wordt.

Bijlage III

Overzicht t.b.v. de medewerkers op de GOO

In alle andere gevallen kunt u contact opnemen met de huisarts. Neem bij twijfel altijd contact op met de Teamleider van het Rode Kruis.

Levensbedreigend situatie? Bel 112

Vervoer naar medische hulpverleners

De gemeente draagt zorg voor evt. vervoer op medische indicatie van de bewoner naar een medische hulpverlener en/of vergoedt de reiskosten van de bewoner met het OV naar de medische hulpverlener.

Let op! Neem vooraf altijd contact op met de huisarts/tandarts voordat je met een patiënt naar de praktijk toe gaat.

Apotheken

Let op!

Het kan zijn dat de ontheemde de medicijnen zelf gaat halen bij de apotheek. De kosten voor medicijnen kunnen door de apotheek worden gedeclareerd bij het CAK op grond van de subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden.

Naam apotheek

Hier de naam, adres- en contactgegevens van de participerende apotheek.

Openingstijden

Maandag	xx:xx tot xx:xx uur
Dinsdag	xx:xx tot xx:xx uur
Woensdag	xx:xx tot xx:xx uur
Donderdag	xx:xx tot xx:xx uur
Vrijdag	xx:xx tot xx:xx uur
Zaterdag	Gesloten
Zondag	Gesloten

Centrale Dienst Apotheek

Hier de naam, adres- en contactgegevens van de participerende dienstapotheek.

Openingstijden

Maandag t/m vrijdag	xx:xx tot xx:xx uur
Zaterdag en zondag	xx:xx tot xx:xx uur

Zelfzorgmiddelen

De bewoners hebben weinig tot geen financiële middelen voor het aanschaffen van zelfzorgmiddelen. De volgende artikelen worden door de gemeente/EHBO in de noodopvang uitgereikt indien nodig:

- Mondkapjes
- Paracetamol
- Pleisters
- Luiers
- Babyvoeding
- Tampons
- Condooms Etc

Huisartsen

Van ... hier de dagen waarop spreekuren worden gehouden ... zal er door huisartsen op locatie een spreekuur worden gehouden. Deze spreekuren staan gepland om xx:xx uur. Onderstaande huisartsen zullen op genoemde dag invulling geven aan het spreekuur:

- Hier de dag/datum
Naam huisarts / Naam huisarts (reserve).
- etc.....

ANW-diensten (avond-, nacht- en weekenddienst)

Vanaf xx:xx uur dient er bij lichamelijke klachten telefonisch contact te worden opgenomen met de ANW-dienst van de huisartsenpost. Dit kan via:

Hier de naam, adres- en contactgegevens van de participerende huisartsenpost

Openingstijden

Maandag t/m vrijdag	xx:xx tot xx:xx uur
Zaterdag en zondag	xx:xx tot xx:xx uur

Voor medische vragen en klachten moeten de asielzoekers zich wenden tot de lokaal georganiseerde zorg.

Tandartsen

De dichtstbijzijnde tandartsenpraktijk is:

Hier de naam, adres- en contactgegevens van de participerende tandarts

Bel voor tandheelkundige hulp bovenstaand nummer. Indien deze praktijk geen dienst heeft, wordt u via het antwoordapparaat verwezen naar de dienstdoende tandartsenpraktijk.

Zorg Voor Zwangere Vrouwen

Help zwangere vrouwen om snel een afspraak te maken met een verloskundige. Vraag een coördinator van de GOO of de GGD of er lokaal afspraken zijn met een verloskundigenpraktijk. Als er nog geen lokale afspraken zijn, kijk dan op de webpagina Zoek een verloskundige voor de contactgegevens van de dichtstbijzijnde praktijk.

Als er – voordat er een afspraak is geweest met een verloskundige – signalen zijn dat de bevalling begint of er om andere redenen acuut zorg nodig is, belt u dan met de huisartsenpost of bij een levensbedreigende situatie 112.

Als de zwangere al een verloskundige of gynaecoloog heeft, volg dan de belinstructies van de verloskundige. Bel bij een levensbedreigende situatie 112.

Algemene belinstructies voor zwangere vrouwen vindt u hier.

GGD

GGD- contactgegevens van de betrokken GGD toevoegen, eventueel met link naar www.GGD.nl waar de informatie te vinden is.

Bijlage IV

Informatie voor zorgverleners over bewoners in de GOO

Algemeen

Bewoners in de GOO van de gemeente hebben geen korte intake gehad bij het COA. Met het oog op eventueel direct benodigde medische behandeling, maar ook met het oog op Covid-19 en andere infectieziekten, is het van belang een dergelijke intake te organiseren. Hierbij kan GGD-GHOR mogelijk een rol spelen.

Het is van belang om uitleg te geven aan bewoners over de organisatie van de zorg, de rol van verschillende hulpverleners (huisarts, GGD), en de kosten die hier wel of niet aan verbonden zijn.

Bijlage V

Publieke gezondheidszorg.

Preventieve publieke gezondheidszorg

De gezondheid van Oekraïense ontheemden is positief te beïnvloeden door in te zetten op preventie in brede zin. Belangrijk dat ontheemden snel de weg weten in de Nederlandse samenleving. Laagdrempelige voorzieningen, vroeg signalering en toegang tot goede zorg maken hier onderdeel van uit. Ook het hebben van een zinvolle dagbesteding zoals werk, opleiding of andere vorm van participatie en het gevoel erbij te horen, zijn van grote invloed op de gezondheid en welbevinden.

Gezondheidsvoorlichting over diverse thema's

Oekraïense ontheemden komen uit een land dat een heel ander gezondheidszorgsysteem kent dan wat wij in Nederland kennen. Zij zijn niet bekend met een huisarts of de jeugdgezondheidszorg. Goede voorlichting over hoe de Nederlandse gezondheidszorg werkt is belangrijk om misverstanden te voorkomen en mensen wegwijs te maken in de Nederlandse zorg. Ook voorlichting over infectieziekten en seksuele gezondheid zijn belangrijk uit oogpunt van preventie en voorkomen van ziekten. De GGD'en kunnen hierin faciliteren. Zij hebben ervaring in het geven van voorlichting aan asielzoekers en statushouders en andere nieuwkomers.

Jeugdgezondheidszorg

Ontheemden van 0-18 jaar kunnen terecht bij de lokale jeugdgezondheidszorg (JGZ). Dat kan een GGD maar ook een andere organisatie. Dat verschilt per Gemeente of JGZ-organisatie. De JGZ-teams bestaan uit jeugdartsen, verpleegkundig specialisten, jeugdverpleegkundigen en doktersassistenten. Oekraïners in Nederland kunnen kosteloos van de jeugdgezondheidszorg gebruikmaken. De ondersteuning kan het makkelijkst worden opgestart na inschrijving bij de gemeente in de Basisregistratie Personen (BRP) en het verkrijgen van een registratienummer. Maar in acute situaties kan ook zonder inschrijving hulp geboden worden. Het is zeer belangrijk dat men zich bij verhuizing bij de nieuwe gemeente opnieuw inschrijft. Een landelijk overzicht van JGZ-locaties staat op Zorgkaart Nederland.

Wat doet JGZ

De JGZ probeert de ontheemde kinderen zo snel mogelijk in beeld te hebben en zet in op screenings op lichamelijk, cognitief en psychosociaal gebied. Ze geeft voorlichting, begeleiding en draagt bij in het ontzorgen en normaliseren. De JGZ-professionals beoordelen of extra ondersteuning, hulp of zorg nodig is en kunnen direct de juiste zorg of hulp erbij halen. Zij maken hierbij gebruik van hun samenwerkingspartners voor het vroegtijdig signaleren van risico's. Denk aan het onderwijs, voorschoolse voorzieningen, wijkteams, huisartsen, jeugdhulp en andere relevante partijen. De JGZ biedt ondersteuning aan en verwijst als dat nodig is, door naar collega's zoals de huisarts en tweedelijns zorg. Ook geeft jeugdgezondheidszorg vaccinaties volgens het Rijksvaccinatieprogramma, voert neonatale screenings uit (hielprik en gehoorscreening), volgt de groei, de gezondheid en ontwikkeling van kinderen tot 18 jaar.

Gehoortest, hielprik en vaccinaties

Aan pasgeborenen die in Nederland verblijven wordt de neonatale gehoorscreening aangeboden. Tot de leeftijd van 6 maanden biedt de gemeente via de JGZ de hielprik aan. Dat geldt ook voor pasgeborenen uit Oekraïne die ons land binnenkomen of hier worden geboren en hier (al dan niet tijdelijk) verblijven. In Nederland worden vaccinaties aangeboden volgens het Rijksvaccinatieprogramma. Deze vaccinaties beschermen tegen 12 ernstige infectieziekten. Er is goed nagedacht over de volgorde waarin deze worden gegeven. In het vaccinatieschema lees je wanneer de vaccinaties worden aangeboden.

Eventueel nog extra informatie in dit filmpje:

[De Jeugdgezondheidszorg - YouTube](#)

Bijlage bij deel F

Bijlage I

Communicatie

Een GOO vraagt veel van alle betrokken partijen. Gezamenlijk willen we ons goed voorbereiden op de inzet van een GOO. Voor het bevorderen van draagvlak is het belangrijk om duidelijk aan te geven wat de GOO is, waarom het nodig is, waarom de gemeente JA heeft gezegd, wie betrokken zijn in het proces en wie welke verantwoordelijkheid heeft.

De doelgroepen

In deze paragraaf zijn de belangrijkste stakeholders benoemd. Tevens is hun rol in de communicatie beknopt toegelicht. Interne communicatie gaat vooraf aan externe communicatie.

Intern:

- College van B&W.
- Presidium/fractievoorzitters en leden gemeenteraad.
- Medewerkers gemeente, in het bijzonder betrokken afdelingen/teams.
- Hulpdiensten: politie en brandweer.
- Gezondheidszorg (GZA/GGD/GHOR/Huisarts).

Extern:

- Ontheemden uit Oekraïne (Oekraïners maar ook derdelanders die rechtmatig verblijf hadden in Oekraïne voor 24 februari 2022).
- Direct omwonenden.
- Overige omwonenden.
- Belanghebbenden (eigenaars/verhuurders/gebruikers van de locatie).
- Vrijwilligers.
- Belangenorganisaties (wijkcommissie, ondernemersvereniging, evt. actiegroep, Vluchtelingenwerk).
- Maatschappelijke organisaties (welzijn, sport, geloofsgemeenschappen).
- Actiegroepen.
- Inwoners gemeentebreed.
- Media (lokaal en regionaal).

Intern

College van B&W: heeft een belangrijke rol in het proactief en tijdig informeren en betrekken van alle partijen. Een duidelijke boodschap over nut en noodzaak wordt door het College gegeven. In de boodschap aandacht voor de mogelijke zorgen vanuit de gemeenschap. Nadruk ligt op helder en duidelijk informeren en betrekken. Zorg dat de burgemeester aanwezig is bij die momenten die voor zowel inwoners als de asielzoekers van belang zijn, zoals bij informatiebijeenkomsten en bij de aankomst van de eerste ontheemden uit Oekraïne (gasten van de gemeente).

Presidium/fractievoorzitters en leden gemeenteraad: worden zo spoedig mogelijk, in ieder geval, voordat externe communicatie plaatsvindt, geïnformeerd voor maatschappelijk en politiek draagvlak. Het presidium/fractievoorzitters worden persoonlijk geïnformeerd, de leden van de gemeenteraad kunnen via e-mail geïnformeerd worden.

Medewerkers van de gemeenten: kunnen vragen krijgen over de GOO dus moeten tijdig hierin meegenomen worden. Zeker die medewerkers die een cruciale rol vervullen in informatieverstrekking naar inwoners (callcenter, woordvoerder, communicatie).

Hulpdiensten: politie en brandweer de hulpdiensten worden voorafgaand door de gemeente geïnformeerd over de komst van een GOO.

Gezondheidszorg: Ontheemden in de GOO hebben recht op huisartsenzorg.

Extern

Ontheemden uit Oekraïne: worden opgevangen in de GOO en zijn gasten van de gemeente. Zij zullen vragen hebben en willen weten waar ze aan toe zijn. Informeer ze en wees eenduidig in de communicatie. Zorg dat alle medewerkers dezelfde boodschap geven over (de duur van) het verblijf in de GOO. Zorg voor simpele en heldere informatie (eventueel visueel) in verschillende talen.

Direct omwonenden: hebben direct te maken met de komst van de GOO. Het is belangrijk dat zij optimaal geïnformeerd zijn en weten wanneer en waarom er een GOO komt en tot hoe lang. Omwonenden worden via een brief uitgenodigd voor een (laagdrempelige) informatiebijeenkomst.

Eigenaren/verhuurders/gebruikers van de locatie: worden gelijktijdig met direct omwonenden geïnformeerd over het gebruik van de locatie voor de GOO. Het moet duidelijk zijn waar de gebruikers tijdens het gebruik van de locatie terecht kunnen voor hun activiteiten en tot wanneer dit duurt. De eigenaren informeren de gebruikers van de locatie nadat de gemeente heeft gecommuniceerd.

Overige inwoners van de gemeenten moeten, nadat direct omwonenden zijn geïnformeerd, op de hoogte gesteld worden van de komst van de GOO. Overige inwoners kunnen via een persbericht of een bericht in de plaatselijke krant hierover geïnformeerd worden. Let op: afhankelijk van waar de locatie is gelegen, kan het noodzakelijk zijn om ook inwoners uit buurgemeenten te informeren.

Vrijwilligers zijn hard nodig om asielzoekers tijdens het verblijf in de GOO te voorzien van een dagbesteding. Het informeren van vrijwilligersorganisaties door middel van een brief kan bijdragen aan de betrokkenheid. Ga, zodra bekend is dat er een GOO komt, in gesprek met vrijwilligersorganisaties. Uit de vluchtelingencrisis van 2015/2016 is gebleken dat de hulp van vrijwilligers cruciaal is voor het goed laten verlopen van een GOO. Als er geen vrijwilligersorganisatie is, zorg dan voor een vrijwilligerscoördinator.

Belangenorganisaties (wijkcommissie, ondernemersvereniging, evt. actiegroep, Vluchtelingenwerk). Betrek belangenorganisaties vroegtijdig en kijk wat zij kunnen betekenen voor de doelgroep.

Media (landelijk, regionaal en lokaal). Nadat direct omwonenden en eigenaren/beheerders van de locatie op de hoogte zijn gesteld, worden media geïnformeerd via een persbericht en/of persbriefing. Om draagvlak te bevorderen en om inwoners meer gevoel te laten krijgen bij de GOO kan een persrondeleiding, indien dat mogelijk is voorafgaand aan opening van de GOO, helpen.

Communicatie voor, tijdens en na de GOO

Voor de komst van een GOO:

- Interne communicatie gaat voor externe communicatie (college, hulpdiensten,).
- Informeer deze belanghebbenden kort voorafgaand en in vertrouwelijkheid.
- Daarna informeren van fractievoorzitters, gemeenteraad en de samenleving.
- Informeer, waar mogelijk, direct omwonenden met een laagdrempelige informatiemarkt. Stel de direct omwonenden in de gelegenheid om vragen te stellen aan verschillende tafels/kraampjes (organiseer dit eventueel op de desbetreffende locatie). De burgemeester loopt rond en haalt vragen op. Niet om de GOO ter discussie te stellen, maar om in gesprek te blijven.
- Persrondeleiding door de locatie.

- Maak simpele en heldere informatie voor de asielzoekers in verschillende talen. Neem hierin ook de coronamaatregelen mee en waar asielzoekers terecht kunnen met vragen.
- Tijdens het in gebruik zijn van de GOO:
- Houd doelgroepen zowel intern als extern op de hoogte van de opvang via social media, website en lokale radio/tv.
- Wees open en transparant over datgene wat gebeurt op locatie.
- Deel proactief wat gebeurt op locatie. Doe dit zelfs dagelijks. Laat dagelijks een van de leden van het college een update geven (dit stelt je ook in de gelegenheid als er zaken nodig zijn om een oproep te doen).
- Ga met media door de locatie tijdens de opvang van de ontheemden, dit zorgt voor draagvlak.
- Maak goede afspraken met vrijwilligers over het gebruik van social media (wat kan wel en wat kan niet, dit ook in het kader van de privacy van ontheemden).
- Blijf in gesprek met de ontheemden en wees eenduidig in de communicatie.

Bij incidenten binnen de GOO

Incidenten binnen de GOO worden door de politie in de basis behandeld zoals alle andere incidenten binnen instellingen, namelijk met terughoudendheid in de woordvoering. Als het om een zwaarder incident gaat met flinke politie-inzet, dan wordt juist ingezet op open en transparante communicatie om maatschappelijke onrust te voorkomen. De woordvoering ligt hiervoor in eerste instantie vanuit de gebruikelijke alarmeringsprocessen bij de politie, maar het is gebruikelijk om bij zwaardere incidenten afstemming te zoeken met de verantwoordelijke gemeente.

Uitgangspunten zijn:

- Mocht de woordvoerder van de politie zelf geen contact zoeken, neem contact op met de mediadesk van de politie van de betreffende eenheid om een gezamenlijke woordvoeringslijn af te stemmen. Deze is 24/7 bereikbaar via het piketnummer.
- Zorg vanuit gemeente en politie goed wat er is gebeurd of verklaard en doe de woordvoering neutraal en feitelijk. Laat je niet opjagen door de media die snel info willen hebben.
- Geef geen nationaliteiten van betrokkenen. Vaak is de oorzaak van conflicten helemaal niet gerelateerd aan de nationaliteit, maar komt het voort uit alledaagse irritaties die kunnen ontstaan in een groep mensen die dichtbij elkaar wonen.
- Houd rekening met de terminologie. Probeer indien mogelijk zo concreet en neutraal mogelijk te benoemen welke groep(en) er bij het incident betrokken is. Dit om stereotypering te voorkomen.

Bij incidenten buiten de GOO

Bij incidenten buiten de GOO (bijvoorbeeld diefstal of onzedelijk gedrag) waarbij mogelijk een ontheemde uit Oekraïne betrokken is, ligt de woordvoering bij de politie. De politie handelt bij deze incidenten net als bij andere incidenten. De politie neemt de aangifte op en probeert de verdachte aan te houden. De kans is groot dat de media hier extra aandacht voor zullen hebben en ook de gemeente en het COA zullen benaderen voor extra informatie.

- Mocht de woordvoerder van de politie zelf geen contact zoeken, neem contact op met de mediadesk van de politie van de betreffende eenheid. Deze is 24/7 bereikbaar via het piketnummer, zie <https://www.politie.nl/contact/pers>.
- De politie blijft bij de feiten en zal uitleggen wat de politie met de zaak doet of kan doen.
- De vraag of een betrokkene een ontheemde uit Oekraïne is, wordt vaak gesteld. De politie beoordeelt mensen niet op hun maatschappelijke/culturele status en houdt rekening met de privacy van betrokkenen. Dit betekent dat de politie van betrokkenen enkel de leeftijd en woonplaats meldt. Is alleen een land van herkomst bekend, dan wordt dat gemeld.

Communicatie na de opvang in de GOO (nazorgcommunicatie)

Doel van de nazorg aan eigen personeel, hulpdiensten en eventuele vrijwilligers is, naast het bieden van praktische informatie, ook het bieden van handelingsperspectieven en het beperken van mogelijke psychische en/of gezondheidsklachten. Het is heel belangrijk om waardering uit te spreken voor de getoonde inzet en begrip te vragen voor de collega's die de komende tijd nog werkzaamheden hebben in de nazorgfase.

- Brief naar direct omwonenden/bedrijven.
- Brief naar vrijwilligers (bedankbrief).
- Persbericht.
- Bericht op de website/social media.

Doelgroepen:

- Medewerkers die direct ingezet zijn bij de opvanglocatie.
- Medewerkers die ingezet zijn op het gemeentehuis om processen in goede banen te leiden (crisisteam, etc.).
- College van B&W en Management.
- Hulpdiensten.
- Vrijwilligers.

Betrokkenen:

- Gemeentelijk personeel.
- Professionele hulpverleners.

Activiteiten:

Voor interne medewerkers:

Bijeenkomst voor medewerkers die direct ingezet zijn bij de opvanglocatie en medewerkers die ingezet zijn op het gemeentehuis om processen in goede banen te leiden (crisisteam, KCC etc.).

- Oproep voor intern personeel met behoefte aan nazorg.
- Oproep voor intern personeel om signalen bij andere collega's ook te melden.
- Monitoren behoefte aan (professionele) nazorg.
- Interne communicatie.
- Evaluatie.

Voor College/Management:

- Interne communicatie: Informeren over proces nazorg.
- Begeleidingsadvies aan management.
- Handvatten over herkennen van signalen en benodigde acties.
- Indien nodig doorverwijdsadvies naar professionele hulpverleners.

Voor hulpdiensten:

Hulpdiensten zullen in de regel zelf de nazorg van de hulpverleners oppakken. Het verdient aanbeveling om dit te checken.

Bijlage II

Algemene checklist communicatie

Bij aanbod GOO

- Artikel op de website over aanbod GOO met evt. daarbij de veel gestelde vragen.
- Bij bekendmaken van de locatie al bewonersbrief aan direct omwonenden versturen.
- Interne communicatie opstarten:
 - Politiek: gemeenteraad informeren over besluit.
 - Medewerkers: medewerkers van de eigen gemeente informeren over het besluit en wat daarbij de verwachtingen zijn over de inzet van het eigen personeel.
 - Gebruikers van de locatie die ingezet wordt.

Bij (mogelijke) verlenging GOO

- Benadruk de verlenging in de communicatiemix en bedien daarbij vooral de volgende doelgroepen:
 - Direct omwonenden.
 - Gemeenteraad.
 - Eigen medewerkers en ingezette vrijwilligers.
 - Eigenaren/gebruikers van de locatie die ingezet wordt.
 - Overige inwoners gemeente.

Bij sluiten GOO

- Bij sluiting denk aan extra communicatie voor vooral de volgende doelgroepen:
 - Direct omwonenden.
 - Gemeenteraad.
 - Eigen medewerkers en ingezette vrijwilligers.
 - Eigenaren/gebruikers van de locatie die ingezet wordt.
- Geef in de communicatie aan waarom de opvanglocatie sluit.
- Communiceer wanneer de ontheemden vertrekken en organiseer dat medewerkers en vrijwilligers afscheid kunnen nemen.
- Zorg voor een gezamenlijk informele afsluiting, direct na vertrek asielzoekers en opruimen locatie. Geef de burgemeester daarbij een informele rol.
- Communiceer met de eigenaren/gebruikers van de locatie over moment dat locatie weer normaal gebruikt kan worden.
- Zie ook plan van aanpak nafase.

Na sluiting GOO

- Organiseer een formele afsluitbijeenkomst, waarbij iedereen bedankt wordt en waarbij teruggekeken kan worden op de afgelopen periode. De burgemeester/college hebben hierbij een belangrijke rol.
- Stuur een bedankje naar alle medewerkers van de gemeente, extra inzet van andere gemeenten/organisaties en vrijwilligers.
- Zie ook plan van aanpak nafase.

Overige

- Gemeenten kunnen door andere gemeenten gebeld worden met vragen over de aanpak en lessons learned. Vraag het klantencontactcentrum [of anders] om deze vragen af te vangen en verwijst eventueel door naar de Veiligheidsregio.

Colofon

Afzendgegevens
Programmadirectie Oekraïense ontheemden

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
[Opvang vluchtelingen uit Oekraïne | Rijksoverheid.nl](https://rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne)